

$\frac{3}{4} \in \mathbb{C} \quad \hat{A} \frac{3}{2} \in \hat{A}$
 $\hat{O} \quad \hat{A} \quad \hat{A} \frac{1}{4} \in \hat{O} .$

$\hat{s} \hat{a} \hat{z} \hat{O} \quad \hat{A} \frac{3}{4} \quad \hat{E} \quad \hat{E}^{\text{TM}} \hat{h} \hat{O} \quad \hat{n} \hat{i} \hat{A}$
 $\hat{A} \hat{a} \hat{w} \quad \hat{A} \frac{1}{4} \quad \hat{A} \quad [\hat{E} \quad \hat{w}],$
 $\hat{E} \frac{1}{2} \quad \hat{A} \quad \hat{E} \quad \hat{A} \quad \hat{w}.$

Свети пророк Данило приводи Пресв. Богородици свт. Данила II, архиеп. Србског
(деталј ктиторске фреске у Цркви Богородице Одигитрије,
у Пећској патријаршији, четврта деценија XIV в.).

МѢСЯЦЪ ДЕКЕМВРІЯ ВЪ К-Й ДЕНЬ.*1

ПАМЯТЬ ЙЖЕ ВО СТЫХЪ ОЦА НАШЕГѦ ДАНИЛА
[ВТОРАГО], АРХІЕПІКПА СЕРБСКАГО.*2

НА МАЛѢЙ ВЕЧЕРНИ.

[На Гдн, возвѣхъ:] стѣхѣры стѣителю,*3 на д, гласъ ѧ.

[Пѣ: Нѣныхъ чинѡвъ:]*4

Нѣнымъ чинѡмъ поревновѧхъ єси, * стѣителю даниле, * на землѣ же
вѣгонѡе, * ѡсцѣенъ создѧхъ гвнлѧ єси, * и жилище стѣагѡ дхѧ: *
тѣмже тѧ оубѣжѧемъ, * и стѣѡе твое днесь чѣстнѡ, * радѡющеѧ,
празднѡемъ оуспеніе. [Дважды.]*5

Нѣныхъ чинѡвъ радѡваніе, * и на землѣ архіереемъ похвалѧ, *
осцѣенникѡмъ слава, * даниле премѡдре, * монашествѡующымъ
правнѡ и цркве оутвержденіе. * тѣмъ тѧ мѡлимъ: * не ѡскѡдѣи
спомоществѡѧ намъ, * притекаѡущымъ и ѡблѡбызѡущымъ ракъ мощей
твоихъ.

*1 Како би се служба св. архиеп. Данилу II служила заједно само са службом Предпразништва рођења Христова, и уколико св. Игњатије Богоносац није храмовни или месни празник, његову службу пренети на Мало повечерје или сасвим изоставити, пошто се Пренос његових моштију празнује за нешто више од месец дана – 29. јануара. Службу св. праведног оца Јована Кронштадског служити дан раније – 19. децембра, по глави св. ап. и јев. Јована Богослова од 26. септембра.

*2 Ова служба се у „Србљаку“ налази на стр. 211-222, издање: Св. Архиеп. Синод СПЦ, Београд 1986. год. (у даљем тексту: први изворник). Овде је преузимамо са сајта „Ортлиб“, где је прослеђена у електронском виду од монаха Германа из Србије. Текст је и од нас подвргнут граматичкој (привођење нормама савремене руске редакције црквено-словенског језика) и другој редакцији. Текст смо накнадно прегледали и упоредили са текстом службе објављеним тзв. царском ортографијом на сајту „Осанна“ према ранијем издању: „Книга Србљаку, содржајућа въ себе богослужбѣная молебная правила святымъ сербскаго рода“ – Белградъ, 1861. – лист 173-178 об. (у даљем тексту: други изворник). Текст службе тзв. гражданским шрифтом постоји и у тзв. руским „Зеленим минејима“ – Минея декабрь. ч. 2, стр. 105-120, Издательский совет РПЦ, Москва 2002.

*3 одавде на даље, у изворнику: стѣомѧ.

*4 подобан додат према (очигледности и) сличним местима у савременим руским издањима.

*5 наш додатак, нема у изворнику.

На нѣсѣхъ водворѣа, * прїимѣ нынѣ хвалѣ чѣдъ твоихъ, ѿче, *
 Празднующихъ чѣстнѣ пѣмать оуспѣнїа твоегѣ, * ѿ дѣждь
 [исполнѣнїе]*⁶ ѿхъ прошѣнїамъ, * молиа прилѣжнѣ прѣчѣтѣй мѣри бжїей,
 * спїсѣа ѿ бѣдъ душамъ нашимъ. **Глѣва, глѣсъ ѿ. Самоглѣсенъ:**

Бжїтвеннаа блгѣть въ пѣмати оуспѣнїа твоегѣ, * ѿсѣнѣяци
 прїтекаюцыа къ рацѣ моцѣй твоихъ, * недѣгѣвъ исцѣлѣнїе
 подавѣетъ: * спїителю ѿче данїиле, * молиа ѿ душѣхъ нашихъ.

И нынѣ, предпразднствѣ, [глѣсъ тѣойже:

Пойте гдѣ рѣждашемъ ѿ дѣвы: * воспойте пѣснь вѣннства нѣнаа,
 * земнїи восплецийте рѣкѣмъ: * бгѣ бо въ члѣвѣцѣхъ, * члѣвѣкъ бгѣ
 воздаѣнемъ. * сѣ тѣннство совершаѣетъ намъ днѣсь, * црѣ ѿилевъ хрїтѣосъ
 прїходитъ.]

На стїхѣвнѣ: стїхѣры, глѣсъ ѿ.

[Пѣ: Дѣме ѿвфрѣдовъ:]*⁷

Дѣмъ дѣховнїи гвѣса данїилъ, * поспѣшѣнемъ блгѣти стѣгѣ дѣа: *
 дѣмъ же нынѣ сошѣдшѣа * тѣгѣ воспѣемъ.

Стїхъ: ѿцѣннїцы твоѣ ѿблѣкѣтъ въ правдѣ, * ѿ прѣвнїи твоѣ
 возрадѣютъ.*⁸

Радѣса, данїиле, * спїителѣй похвалѣ, * ѿцѣннїкѣмъ славо, *
 монахѣмъ правнѣ, * црѣкѣ оутверждѣнїе.

Стїхъ: восхваляѣтъ прѣвнїи во славѣ, * ѿ возрадѣютъ на лѣжахъ
 своихъ.*⁹

Прїимѣ нынѣ пѣнїе * чѣдъ твоихъ, ѿче, * ѿ подавѣй лѣбѣцымъ тѣ
 * ѿвѣчнаа прошѣнїа.

Глѣва, ѿ нынѣ, предпразднствѣ, глѣсъ тѣойже:

Дѣме ѿвфрѣдовъ, * граде стѣйи, * [прѣрокѣмъ славо,]*¹⁰ * оуѣраснѣ
 дѣомъ, * въ нѣмъ же бжїтвеннїи раждаѣтъ.

⁶* додато према другомъ изворнику и руским „Зеленимъ минеѣма“, а испуштено у првомъ.

⁷* подобанъ додато према сличнимъ местима у савременимъ рускимъ издаѣма.

⁸* Пс. 131,9.

⁹* Пс. 149,5.

¹⁰* испуштено у изворнику, додато према сличнимъ местима у савременимъ рускимъ издаѣма.

Тропа́рь [сѣ́ителю, гла́сѡ г̃:

ЧѸдо гавѣ́вса и́звѣ́щеніа:

Сла́ва, и́ ны́нѣ, предпра́зднства, гла́сѡ а́:

Готѡ́внса, видле́еме, * Ѡвѣ́рзнса всѣ́мѡ, ѡ́деме:]

[Пі́саны на вели́цѣй вечерни.]

НА ВЕЛИ́ЦѢЙ ВЕЧЕ́РНИ.

По́емѡ: Бл̃же́нѡ мѸжѡ, а́-и́ антѣ́фѡнѡ.

На Гд̃и, возвѣ́ахѡ: стѣ́хѣры на и́: предпра́зднствѸ г̃, и́ сѣ́ителю ѡ́.

[Стѣ́хѣры предпра́зднства, гла́сѡ а́. Самогла́сны [ана́то́ліа]:*¹¹

Предпра́зднствѡ, лю́діе, хр̃тѡ́во рѣ́твѡ, * и́ возне́сше о́умѡ кѡ
видле́емѸ, вознесѣ́мса мы́слию: * и́ о́усмо́тримѡ дѣ́лѸ дѸше́вными
ѡ́чєсы, * и́дѸщю́ роди́ти кѡ верте́пѣ всѣ́хѡ гд̃а и́ бѣ́а на́шегѡ. * ѡ́гѡ́же
и́ѡсифѡ видѣ́вѡ чѸде́ѡ вели́чєствѡ, * мн̃а́ше чл̃вѣ́ка зрѣ́ти, * ѣ́кѡ мл̃нца
пелє́нами повнѣ́аема, * пора́зумѣ́ва́ше же Ѡ́ вєцє́й бѣ́а бы́ти и́стиннаго, *
пода́ющаго дѸша́мѡ на́шымѡ кє́лію мл̃ть.

Предпра́зднствѡ, лю́діе, хр̃тѡ́во рѣ́твѡ, * и́ о́умѡ возне́сше кѡ
видле́емѸ, вознесѣ́мса мы́слию: * и́ о́у́зримѡ кѡ верте́пѣ кє́ліе
пáннєствѡ: * Ѡвѣ́рзєса бо ѡ́демѡ, * Ѡ́ дѣ́вы чѣ́тыѡ бѣ́лѸ прои́схо́дѡщѸ, *
соверше́нѡ сѣ́и́ тѡ́йже кѡ вѣ́твѣ́ и́ чл̃вѣ́чєствѣ́. * тѣ́мже воззѡвѣ́мѡ: *
сѣ́и́и́ бѣ́же, ѡ́че безнача́льный: * сѣ́и́и́ кр̃ѣ́пкѣ́и, сн̃е воплотѣ́вннєса: * сѣ́и́и́
безсмє́ртный, о́утѣ́шительный дш̃є. * тѣ́ще сѣ́аѡ, сла́ва тєвѣ́.

Слы́ши, нѣ́бо, и́ вѣ́дши, землє́: * сє́ бо сн̃ѡ и́ слѡ́во бѣ́а и́ ѡ́ца́, *
прихѡ́дитѡ роди́тисѡ Ѡ́ ѡ́троковѣ́цы неискѸсомѸжныѡ, *
бл̃гѡволеніє́мѡ роди́вшагѡ ѡ́гѡ́ безстра́стнѡ, * и́ содѣ́нєствѡмѡ сѣ́агѡ дѸ́а.
* видле́еме, готѡ́внса: * Ѡвѣ́рзи вратѡ́, ѡ́деме: * ѣ́кѡ сѣ́и́ бы́вѡлетѡ, ѡ́же
не бѣ́: * и́ содѣ́тель всє́лѡ тѡ́вари назидѡ́етсѡ, * пода́и́ мѣ́рѸ кє́лію мл̃ть.]

^{11*} делѡве службє Предпразништѡ роѣнѡ Христоѡ (који нису дати у кориштеним изворницима) дајємо према тексту из: МННІА МѢСОЦѸ ДѢВЕМѢРІИ. Московский Сретенский монастырь, издательство „Правило веры“, Москва 1997. Репринтное воспроизведение издания: КІѢКѸ. Вѡ тѣ́пографѣи кѣ́во-печѣ́рско́й мл̃вы. мѸчг̃ гѡда (1893.). (с дополнениями). стр. 331-354.

Стѣхѣры стѣителю данїїлѣ, гласъ ѿ:

[Пѣ: Кїи ми похвѣльными вѣнцѣи:]^{*12}

Кїи ми похвѣльными вѣнцѣи * оубѣзѣмъ стѣителѣ; * сѣїенства
вѣнцѣи, * блѣгочїїа оуправленїе, * свѣтлое црѣкве сѣрбскїа
оукрашенїе, * истѣчникъ вѣжтвенныхъ истѣленїи неисчерпаемый, * пролитїе
дарѣвъ дѣловныхъ, * рѣкѣ многихъ чдѣсъ, * веселѣщю сѣрбскю зѣмлю
теченїи, * данїїла теплаго предстѣтелѣ нашегѣ и хранїтелѣ;

Кїи ми смиренными оустнѣи * воспоїмъ стѣителѣ; * дївнаго въ
чдѣстѣхъ и безплѣтныхъ сожїтелѣ, * ѡсѣннаго столпѣ црѣкве
сѣрбскїа неподвїжима, * ѣа побѣрника и веселїе землїи нашеа, * правды
правило, * сирѣтамъ подѣтелѣ, * ѡбїдимыхъ застѣпника * и больнымъ
врачѣ безмѣзна;

Кїи ми всехвѣльными вѣнцѣи * воспоїмъ и составимъ ликѣванїе * въ
чїтнѣмъ празднїцѣ твоегѣ оупенїа, іерарше; * ѡбѣче дѣловнѣ
празднѣюще, молимсѣ тї: * молїи вѣкѣ всѣхъ, * дарѣвати побѣдѣ
правослѣвнымъ на сопротивнымъ: * тебе бо тепла мѣтвенника ко^{*13} вѣщѣ
стажѣхомъ, * подающемъ мїрѣ вѣлю мѣть.

Кїи ми похвѣльными добрѣтами * воспоїмъ: во архїереехъ славнаго, *
въ^{*14} вѣрѣ великаго и пленѣхъ доброразѣднаго, * во оученїи
мѣзыка сладкаго, * оученїемъ сѣрбскю црѣковь ѡбогѣщающа стрѣжми словесъ
своїхъ; * тѣмъ молимъ тѣ, * стѣителю хрїтовѣ данїїле, * молїсѣ хрїтѣ
бгѣ и пресѣтѣи бгѣ, * да избѣвимсѣ ѿ вѣдѣ мѣтвами твоїми.

Кїи ми дѣловными пѣснѣи * воспоїмъ: архїереа, * оученїемъ къ
вѣгоразѣмїю всѣхъ настѣвльшаго, * истѣчника чдѣсъ прѣчѣдна и
оучителѣ премѣдра, * столпѣ непоколебїма патрїаршескїа лѣуры, * и всеа
сѣрбскїа землїи оудобрѣнїе, * и твѣрдое зашїценїе, * и мѣтвенника ѡ
дѣшѣхъ нашихъ;

Гласъ, гласъ ѿ:

^{12*} подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима.

^{13*} измењено према чешћем облику у савременим руским издањима, а у изворнику: къ.

^{14*} измењено према чешћем облику у савременим руским издањима, а у изворнику: во.

Архїереевѡ похвалѹ, * сщ҃енникѡмѡ оукрашенїе, * кѡ бг҃ѹ млтвенника
непрестаннаго, * источника чюдесѡ прензѡвѣльна, * днесь любовїю
сошедшегѡ, сѣрскаї (на)рѡде, * іерарха данїила похвалимѡ * ѡ ч҃тнѣмѡ мѡщи
ѡгѡ ѡбстоѡще, лѡвжѣмѡ*¹⁵ ѡ рцѣмѡ: * радѹица архїерее данїиле,
свѣтїльниче свѣтлый, * ѡзарѡ ѡзрѡдноѡ достоѡнїе, * *кнѣзи ѡ люди
твоѡ,*¹⁶ * ѡ нїхже непрестаннѡ хр҃стѹ молїеца, * даровати ѡмѡ мїрноѡ
жнтїе, * да всѡ ч҃тнѡе твоѡ оупенїе любовїю почитаемѡ.

[**И** нынѣ, предпрѡзднства, глагѡ ѡ:

Воспрїимѡ, видлеме, бж҃їю митрополїю: * свѣтѡ бо незаходїмый въ
тѡвѣ родитисѡ прїходитѡ. * агг҃ли, оудивїтесѡ на нѣсї: * члѡвѣцы,
прослѡвїте на землї: * колскѡ, ѡ персїды преслѡвнѡ дѡрѡ прїнесїте: *
пѡстырїе, свирѡюще, трисѣбе пѣнїе сладѡвѣ воспѡйте: * всѡкое дѡханїе да
хвалитѡ вседѣтелѡ.]

Входѡ. Прокїменѡ днє. Чт҃енїѡ трї сщ҃ителѡмѡ.*¹⁷

Прїтчей чт҃енїе [главѡ ї ѡ ѡ].

Амѡть прѡнагѡ сѡ похвалами, ѡ блг҃венїе гд҃не на главѣ ѡгѡ.
Блж҃енѡ члѡвѣкѡ, ѡже ѡбрѣте премїрѡсть: ѡ смѣртенѡ, ѡже оувѣдѣ
рѡзѡмѡ. Лѹше бо сїѡ кѡповати, нѣжели злѡта ѡ сребрѡ
сокрѡвица. Чт҃нѣншаѡ же сѣть кѡменїѡ многоцѣннѡхѡ, всѡ же ч҃тнѡе
недостѡнно сѡ сѣть. Долготѡ бо днѡ, ѡ лѣта жнвѡтѡ въ деснїцѣ сѡ: въ
шѡнїцѣ же сѡ богѡтѡтво ѡ слава. ѡ оҹетѡ сѡ ѡсходитѡ прѡвѡда, закѡнѡ
же ѡ млтѡ на ѡзыцѣ нѡснтѡ. Послѡшѡйте оҹѡ менѡ, ѡ чѡда, ч҃тнѡѡ бо
рекѡ: ѡ блж҃енѡ члѡвѣкѡ, ѡже пѡтнѡ моѡ сохрѡнитѡ: ѡсходѡ бо моѡ, ѡсходѡ
жнвѡтѡ, ѡ оҹгопѡвлѡетсѡ хѡтѣнїе ѡ гд҃ѡ. Сегѡ радѡ молїѡ вѡсѡ, ѡ
предлагѡ моѡ глагѡ сыновѡмѡ члѡвѣчѡскимѡ: ѡкѡ ѡзѡ премїрѡсть
оҹетрѡнѡхѡ, совѣтѡ, ѡ рѡзѡмѡ ѡ смѡслѡ ѡзѡ прїзвѡхѡ. Моѡ совѣтѡ ѡ
оҹтѡвержѡденїе, моѡ рѡзѡмѡ, моѡ же крѣпѡсть. ѡзѡ менѡ лѡбѡщѡѡ лѡблѡ,

^{15*} или: лѡвызѡемѡ.

^{16*} дѡто најпрїблїжнїе другѡм извѡрнїку. У прѡм извѡрнїку: лѡдѡ ѡ стѡдо твоѡ, а у рускїм „Зеленїм
мїнеїма“ само: лѡдѡ твоѡ.

^{17*} текст Паримїѡ се не дѡѡе у прѡм извѡрнїку.

ищущи же мене ѡбръщѣтъ блѣтъ. Разумѣйте оубо несловни коварство, ненаказанни же прилагайте срѣца. Послушайте мене и паки, чтиаа бо рекѣ, и ѡвѣрѣѣ ѡ оустѣхъ прѣваа: ѣакѡ истинѣ побѣдѣа гортѣнь мой, мерзки же предо мною оустны лживыа. Сѣ прѣвдою вси глголы оустѣ мои хъ: ничтоже въ нихъ стрѡпотно, ниже развраценно. Бѣа прѣваа сѣтъ разумѣвающимъ, и прѡста ѡбръщѣающимъ разумъ. Научѣ бо вѣсѣ истинѣ, да бѣдетъ ѡ гдѣ надежда вѣша, и исполнитѣа дѣа.

Премѣрости соломѡновы чтѣнїе [главы ѿ, ѡ и ѡ].

 стѣ прѣнагѡ каплютъ премѣрость: оустнѣ же мудрей мудрыхъ вѣдаѣтъ блѣтъ. Оустѣ мудрыхъ побѣдѣа премѣрости, прѣваа же избавлѣетъ ихъ ѡ смѣртн. Скончавшѣа мѣжѣ прѣведнѣ, не погѣбнетъ надежда. Сынъ бо прѣведенъ раждаѣтѣа въ живѡтъ: и во блѣгнхъ своихъ плодъ прѣвды ѡбѣметъ. Свѣтъ прѣвденымъ всегда, и ѡ гдѣ ѡбръщѣтъ блѣтъ и славу. Ѧзыкѣ мудрыхъ двѣраа свѣстѣ, и въ срѣцѣ ихъ почѣетъ мудрость. Любитъ гдѣ преподаваа срѣца, прѣлчнн же ѣмѣ вси непорѡчни въ пѣтн. Мудрость гдѣа просвѣщѣетъ лице разумнагѡ. Постигѣетъ бо желѣющимъ ю, прѣжде даже разумѣтн ю: и оудѡбѣ оѣзритѣа ѡ любѣщихъ ю. Оѣтреневакн къ ней не оѣтрѣдѣтѣа: и бѣдн ѣа радн, вскорѣ безъ печѣли бѣдетъ. ѣакѡ достѡйныхъ ѣа сама ѡвходнтѣа ищущн: и во стезѣхъ ѣа ѣавлѣетѣа имъ блѣгопрѣемнѣ. Мудрости никогдаже ѡдолѣетъ слѡба. Снхъ радн и рачнтѣль бѣихъ доброты ѣа: и возлюбнхъ ю, и поискѣхъ ѡ юности моеѣ: И взыскѣхъ невѣстѣ приквѣстн себѣ, ѣакѡ вѣхъ вѣка возлюбн ю. Таѣбница бо ѣстѣ вѣжѣа хнтрости, и ѡбръщѣательница дѣлѣз ѣгѡ. Трѣдѣ ѣа, сѣтъ добродѣтели: цѣломудрїю же и разумѣ тѣа оѣчитъ, прѣвдѣ и мѣжествѣ, ихъже потребнѣе ничтоже ѣстѣ въ житїи члѣкѡмъ. Ѧще же и многагѡ некудѣства желѣетъ ктѡ, вѣстѣ дрѣвнаа, и бѣтн хотѣщаа раземѡтритъ: Свѣстѣ и зѣнтїа словѣсѣ, и разрѣшѣнїа гаданїй: знаменїа и чѣдѣа проразумѣетъ, и свѣтїа времѣнъ и лѣтѣ: и вѣмъ совѣтннкѣ ѣстѣ блѣгъ, ѣакѡ безсмѣртїе ѣстѣ въ ней, и блѣгослѣвїе во ѡбщѣнїи словѣсѣ ѣа. Сегѡ радн бесѣдовахъ ко гдѣ и помолнхѣа ѣмѣ, и рѣхъ ѡ всегѡ срѣца моегѡ: Бже ѡцѣсѣ, и гдн млчн,

сотвори́вый всѧ́ сло́вомъ твои́мъ, и́ мѹдростію твоёю оустро́нный члѣ́къ: да вла́детъ бы́шими ѿ тебе́ тва́рьми, и́ да оуправля́етъ міръ въ прѣ́ей и́ пра́вдѣ: да́ждь ми́ твои́хъ прѣ́толовъ прише́дѣщю пре́мростъ, и́ не ѡ́лчи́ мене́ ѿ ѿтрокъ твои́хъ, ꙗ́кѡ ѡ́зъ ра́бъ тво́й, и́ сы́нъ раба́ни твоёа́. Послѣ́ и́ съ нѣ́съ ѿ сѣ́агѡ жили́ца твоегѡ́, и́ ѿ прѣ́тола сла́вы твоёа́, да сѹ́щи со мно́ю на́чи́тъ мѧ́, что́ бл҃годо́дно ѣ́сть пре́д тобо́ю: и́ наста́витъ мѧ́ въ ра́зумъ, и́ сохрани́тъ мѧ́ въ сла́вѣ своёй. Помышле́ніа бо сме́ртныхъ всѧ́ бо́зливѧ, и́ погрѣ́шительна о́мышле́ніа ѿ́хъ.

Пре́мрости соломѡ́новы чтѣ́ніе [главы́ ѧ́, ѡ́, ѡ́ и́ ѡ́].

Похвала́емѹ прѣ́никѹ, возвеселя́тсѧ лю́діе: безсме́ртіе бо ѣ́сть па́мать сѣ́гѡ, ꙗ́кѡ ѿ гдѧ́ познава́етсѧ, и́ ѿ члѣ́къ: и́ о́годна гдѣ́и ду́ша сѣ́гѡ. Возлюбѣ́те о́убо, ѿ́ мѹжіе, мѹдростъ, и́ поживе́те: восхо́щѣте сѧ́, и́ наказани́ бѹ́дете: нача́ло бо сѧ́ любви́, и́ соблюде́ніе зако́на. Почти́те пре́мростъ, да во вѣ́ки црѣ́вѹете. Возвѣщѹ́ ва́мъ, и́ не скрѣ́ю ѿ́ васъ та́инъ бж҃іихъ: ꙗ́кѡ то́й мѹдрости наста́вникъ ѣ́сть, и́ мѹдры́хъ и́справитель, и́ вса́комѹ смы́слѹ и́ дѣ́лѹ хитре́цъ. И́ всѣ́мъ смы́слѡмъ на́чи́тъ мѹдростъ: ѣ́сть бо въ не́й дх҃ъ ра́зумъ и́ сѣ́тъ, и́ сѧ́ніе свѣ́та приносѣ́щнагѡ, и́ ѡ́бразъ бл҃гости бж҃іа́. Та́ дрѹ́ги бж҃іа́ и́ прѣ́роки оустро́аетъ: бл҃гоше́пни́ши же ѣ́сть сѧ́нца, и́ па́че вса́кагѡ сотворе́ніа свѣ́здъ: свѣ́тѹ со́сзда́ема ѡ́бръѣ́аетсѧ пе́рвѣйши. Та́ о́угожда́ющихъ сѧ́ ѿ́ болѣ́зней и́збѧ́и и́ наста́ви на стѣ́зи прѧ́выа́. Да́де и́мъ ра́зумъ и́мѣ́ти сѣ́тъ, и́ сохрани́ ѧ́ ѿ́ лова́щихъ, и́ по́дви́гъ крѣ́покъ пода́де и́мъ: да ра́зумѣ́ютъ ве́и, ꙗ́кѡ си́льнѣе всегѡ́ ѣ́сть бл҃гош҃тіе. И́ никогда́же пре́мо́жетъ сло́ва мѹдрости́, ни́же пре́йде́тъ сла́ва ѡ́блчѧ́юща́ сѹ́дъ. Реко́ша же въ себе́, помы́сливъше непра́веднѡ: насѣ́льствѹ́емъ прѣ́номѹ, и́ не поща́дѣмъ прѣ́бства сѣ́гѡ, ни о́ура́мѣмъ сѣ́дѣнъ стѧ́рости́ многолѣ́тны. Бѹ́детъ бо на́мъ крѣ́пость зако́нъ: и́ о́убо́и́мъ прѣ́наго, ꙗ́кѡ недо́денъ на́мъ ѣ́сть, и́ проти́ветсѧ дѣ́лѡмъ на́шимъ, и́ понѡ́ситъ на́мъ ѡ́паде́ніе зако́на, и́ ѡ́блчѧ́етъ на́мъ согрѣ́ше́ніа наказáніа на́шегѡ. Возвѣщѧ́етъ на́мъ ра́зумъ и́мѣ́ти бж҃іи́, и́ ѡ́трока гдѧ́ себе́ и́менѹ́етъ. Бы́сть на́мъ на ѡ́блчѣ́ніе помышле́ніѣ́мъ на́шимъ, и́ та́жекъ на́мъ ѣ́сть,

и видимъ, ѿкъ неподобно инымы житїе ѿгѡ, и измѣнены стѣзи ѿгѡ. Вѣ поруганїе вѣнїхомса ѿмѡ, и оудалѣетса ѡ пѡтѣй нашинъ ѿкъ ѡ нечистѡтѣ, и влѣжитѣ послѣднѣя прѣвнїхъ. Оувидимъ оубѡ ѡще словеса ѿгѡ истинна сѣть, и скѡчимъ, ѿже свѣкаютса ѿмѡ. Руганїемъ и мѡкою истѡжемъ ѿгѡ: да разумѣемъ крѡтость ѿгѡ, и и скѡчимъ безслѡбство ѿгѡ: смѣртїю безѡбразною ѡбѣдимъ ѿгѡ, вѣдетѣ бо погѣщенїе ѡ словеса ѿгѡ. Сїа помыслиша, и прельстїишася: ѡслѣпї бо ѿ слѡва ѿхъ. и не разумѣша тѣннъ вѣїихъ, и не разѡдѣиша, ѿкъ ты сїи бѣхъ сѣдїнъ, живѡтѣ и мѣлїи и смѣрти влѣсть, и спїсѣлїи во времѣ скорби, и и збавлѣлїи ѡ всѣкагѡ слѡ. Щѣдръ и млѣтвѣ, и дадѣ прѣвнѣнымъ своимъ влѣтъ, и своєю мѡшцею гѡрдѣимъ прѡтїкѣлѣсѣ.

На лїтїн: стїхїры сѣнїтелю, глѡсѣ ѿ. Самоглѣны:

Свѣтлѡ днѣсь цѣрковѣ сѣрбскаѡ оукрашѣетса, * и радѣетса зѡвѣщи: * оуѣснїсѣ моѡ добрѡта пѣче всѣхъ: * сѣнїтелѣмъ бо красѡтѣ, * слѡвнїи данїилъ, вѣзїде на нѣсѣ кѣ цѣрю, * всѣмнѣ цѣртѣвѡщемѡ.

Прїидїте оубѡ празднолюбѣцы, * правослѡвнїхъ собѡри, * и принесѣмъ ѿмѡ пѣнїѡ и похвалѣ, зѡвѣще: * ѡ сѣнїтелеи добрѡто и сѣрбскаѡ хвалѡ, * молїсѣ хрїстѡ бѣгѡ * и збавїтнн хрїтонменїтѣмъ люднѡ ѡ всѣкѣмъ скорби, * и спїстнн дѡшы наша.

Дѡха вѣтѣвеннѣя влѣтъ * сѣнїтелѣ тѣ показѣ, * и оучнїтелѣ и зрѣднѣ дѡвнн. * тѣмѣже мрѡкѣ нечѣстїѡ ѡблнчїлѣ сїи, * люднѡ бѣгѡразѡмїѡ оучѣнѣмнн просвѣтїлѣ сїи, * сѣнїтелю бѣгомѡдѣре данїилѣ, * архїерѣсѣмъ слѡва и красѡтѣ, * рѡдѡ же сѣрбскомѡ и всѣмъ бѣлѣ сїи и зѡвѣстѣнѣмъ ѡбразѣмъ оучѣнїѡ. * дерзновѣнїе и мѣлѣ ко хрїстѡ бѣгѡ, * тогѡ прїсѣнѡ молнн спїстннсѣ дѡшѡмъ нашымъ.

Дѡблестей твоихъ, сїѣеннѣ ѡче данїилѣ, * плѡдѣ оуѣсннн вѣрнїхъ сѣцѣ. * ктѡ бо слыша безмѣрное твоѣ смнренїе, * и терпѣнїю не оудивнїтса; * и сѣже кѣ ннцѣымъ тнхѡстѣ, * и [кѣ]¹⁸ скорбѡцѣымъ мнлѡванїе. * всѣ бо бѣолѣпнѡ наѡчїлѣ сїи, * сѣнїтелю, ѡче данїилѣ, * и

^{18*} додато према сличним местима у савременим руским издањима.

нынѣ на нѣсѣхъ, * неѡбладѣемымъ вѣнчавса вѣнцѣмъ, * молѣ хрѣта бѣа и пресѣѣю въѣ ѡ дѡшахъ нашихъ. **Гл҃ава, гл҃ахъ 5:**

Ты еси пастырь добрый и оучитель теплый, * сѣителю, ѡче даниїле, * тѣ всегда хвалаци вопіемъ ти: * твою оукраси бѣ црковь, * и мѣре своеѡ чѡдотворный ѡбразъ въ храмѣ предстоитъ, * и неисчерпаемоу бл҃гѣ роуд сербскомѣ подаѣтъ, * и дѣже и твоѡ нетлѣнныхъ мѡци покровенны лежатъ ѡ толикихъ лѣтъ. * тѣмже тѣ молимъ и вопіемъ: * ѿ сѣителю хрѣтовъ даниїле, * молиса непрестанно ѡ хвалацихъ и чтѣщихъ сѣю пѡмать твою, * грѣховъ ѡставленіе полѡчѣти во спсѣніе дѡшъ нашихъ.

И нынѣ, предпразднства, гл҃ахъ 6.

[Пѡ: Прїимѣ, сѣмѡне:]*¹⁹

Прїимѣте, їасли, * егѡже въ кѡпинѣ мѡѡсѣй законоположенихъ провидѣ въ хоривѣ, * нынѣ раждаема ѡ дѣвы дѡмомъ вѣтвеннымъ. * тѣ естѣ, їаже въ законѣ реченна: * тѣ естѣ прѡрѡческаѡ печѣтъ, * їаже бѣа плѡтїю тлѣннымъ їавлаючи, * едѣже поклонїмса.

На стѣхѡвнѣ: стѣхѣры предпразднствѣ, гл҃ахъ 6. Самогласны. [Вѣпрїаново:]

Е время приближисѡ спсѣнїѡ нашегѡ, * гѡтѡвнса вертепе: * дѣѡ приближѣетса, еже родити. * видлееме, землѣ їѡдова, краснїса и веселїса, * їакѡ и зѣ тевѣ возсїѡ гдѣ нашъ. * оуслышѣте гѡры и холми, * и ѡкрѣстныхъ страны їѡдѣискїѡ, * їакѡ градѣтъ хрѣтовъ, * да спсѣтъ егѡже создѡ, члѣвѣка, * їакѡ члѣвѣколюбѣцъ.

Стѣхъ: Бѣѡ ѡ юга прїидетъ, * и стѣи и зѣ горы прѡсѣненныхъ чѡци.*²⁰

Видлееме, землѣ їѡдова, * еже по плѡти житѣльство, * свѣтлѡ оугѡтѡви вѣтвенный вертепъ: * въ немже бѣ плѡтїю раждаѣтса, * ѡ неискомѡжнѡ стѣѡ дѣѡ, * во еже спсѣти роудъ нашъ.

^{19*} додато према тексту службе Предпразднштва рођења Христова у савременим руским издањима.

^{20*} Авакум 3,3а.

Стѣхъ: Гдѣи, оубо ѡбѣщахъ слѣхъ твоѣи, ѿ оубо ѡбѣщахъ: * гдѣи, раздѣлѣхъ дѣла твоѣа, ѿ оубо ѡбѣщахъ.*²¹ [Андрѣа пѣрскаго:]

Прѣидѣте вси, хрѣтово рѣтвѣдѣ вѣрнѣи предпразднѣимъ, * ѿ мѣслѣннѣи пѣнѣиѣ ѡакѣ свѣздѣ предлагѣюще, * волхвѣмъ славослѣвѣиа съ пѣстырѣмнѣи возопѣимъ: * прѣидѣ спѣсѣнѣи члѣвѣкѣмъ ѿзъ дѣствѣннѣихъ ложѣснѣи, * вѣрнѣиа воззвѣвѣа.

Слѣва, сѣнѣтелю, глѣсѣ дѣ:

Ико елѣнце прѣсвѣтлоѣ * прѣсвѣщѣаешнѣи странѣ всѣмъ сѣрѣвскѣю, * тебѣ бо показѣ бѣхъ ѿ ѿноспнѣи, * сѣнѣтелю блѣжѣннѣи данѣилѣ, * пѣстырѣи словѣснѣомъ своѣмъ стѣдѣ ѿ ѿчѣствѣдѣ твоѣмъ. * ты оубо украсѣахъ сѣи всѣхъ днѣмъ црѣковь блѣжѣиа мѣтрѣ, * въ нѣнѣже ѿ до нынѣ лежѣтъ чѣтнѣиа мѣцнѣи твоѣа, * ѿ мѣцнѣи въ сѣбѣ дѣрѣ ѿсѣщлѣнѣиа блѣгѣтѣию. * сѣгѣ ради не забѣди въ мѣтѣвахъ * ѿспросѣтнѣи блѣговѣрнѣомъ ѿ хрѣтолюбѣивѣомъ народѣмъ сѣрѣвскѣомъ * повѣдѣи на сопрѣтѣвнѣиа врагѣи. * тебѣ бо хрѣтово показѣ свѣтѣило велѣкѣо * пѣтрѣаршѣствѣнѣи собѣрнѣнѣи*²² црѣкви, * ты сѣи похвалѣа землѣи нашоѣи ѿ крѣпкѣо застѣплѣнѣиѣ. * тѣмъже прѣзднѣюще днѣсь свѣтѣлоу пѣмѣтѣи твоѣю, * мѣлнѣмъ тѣа, сѣнѣтелю хрѣтово данѣилѣ, * мѣрѣ мѣрѣ ѿспросѣтнѣи * ѿ дѣшѣамъ нашоимъ велѣию мѣтѣи.

И нынѣ, прѣдпразднѣствѣа, глѣсѣ сѣ.

[По: Сѣвѣзначѣальнѣо слѣво:]*²³

Идѣлѣѣме гѣтѣовнѣсѣа на сѣрѣтѣнѣиѣ дѣбѣ*²⁴ мѣрѣи ѿ бѣгомѣтрѣ: * сѣ бо гѣрадѣтѣ къ тебѣ, мѣлнѣца носѣцнѣи хрѣтѣа, * сѣвѣзначѣальнѣо ѿцѣ ѿ дѣхъ прѣснѣи: * сѣгѣже въ*²⁵ вѣртѣпѣ родѣтѣи, * ѿ по рѣтѣвѣ дѣа пѣки гѣвѣнѣтѣа.

Нынѣ ѿпѣщлѣешнѣи: Трѣсѣтѣѣ. [По ѿчѣ нашоимъ:]

^{21*} Авакум 3,16-2а.

^{22*} у изворнѣику: пѣтрѣаршѣствѣнѣи собѣрнѣнѣи.

^{23*} подобан додат прѣма сличнѣимъ мѣстѣмъ у сѣврѣмѣнѣимъ рускѣимъ издѣанѣимъа.

^{24*} измѣнѣно прѣма сличнѣимъ мѣстѣмъ сѣврѣмѣнѣимъ рускѣимъ издѣанѣимъа, а у изворнѣику: дѣбѣ.

^{25*} измѣнѣно прѣма сличнѣимъ мѣстѣмъ сѣврѣмѣнѣимъ рускѣимъ издѣанѣимъа, а у изворнѣику: во.

Тропа́рь [сѣ́ителю], гла́сѡ ꙗ́:

ЧѸдо ѡбнѣса ѡзвѣщеніа, * дѣлми добродѣтелей вѣжнхъ возсіалъ
 ѣси, * монашествовующихъ лики оупаслъ ѣси, * архіерейскаа
 сѣдалища оутвердиль ѣси, * ѣретическагѡ нападѣніа не оусѣмнѣвса, *
 црковію хрѣтовою оуправлѣа, * прѣбне ѿче, даніле премѣдре, * оуснѣвъ
 ѡакъ спѣа, * тѣло же твое ѣло ѡ неплѣнно соблюденѡ бысть, * ѡ
 подѣтъ цѣлбѣи болащымъ ѿ различныхъ недѣгѡвъ, * ѡ дѣмѡны
 прогонѣтъ. * сегѡ ради молимъ тѣа: * моли сѣстнѣа дѡшамъ нашімъ.

[Гла́ва, ѡ ны́нѣ, предпра́зднствѸ, гла́сѡ ѡ́:

Готѡвнса, видлеѣме, * ѿвѣрзнса вѣтѣмъ, ѣдеме, * краснѣса,
 ѣнфрадо, * ѡакъ древо живѡтѣа въ вертѣпѣ процвѣтѣ ѿ дѣвы: * рай
 бо ѡноа чрево ѡбнѣса мѣсленный, * въ нѣмже вѣтѣвенный садъ: * ѿ
 негѡже ѡдше живн бѣдемъ, * не ѡкоже адамъ оумремъ. * хрѣтосъ
 раждѣетса, * прѣжде падшій возстѣавити ѡбразъ.]

НА ѸТРЕНИ.

На Бѣъ, гдѣ: тропа́рь предпра́зднствѸ, [гла́сѡ ѡ́:

Готѡвнса, видлеѣме, * ѿвѣрзнса вѣтѣмъ, ѣдеме:] [Два́жды.]

Гла́ва сѣ́ителю, гла́сѡ ꙗ́:

ЧѸдо ѡбнѣса ѡзвѣщеніа:

ѡ ны́нѣ, предпра́зднствѸ.

По ѡ-мъ стѣхослѡвн: сѣдаленъ, гла́сѡ ѡ́.

[Пѡ́: Грѡвъ твое́й:]*²⁶

Слѡжителъ бѣвъ хрѣтѸ, всѣческихъ вѣцѣ, * просвѣтилъ ѡ научилъ
 ѣси люди вѣтѣвеннымъ подчѣнѣемъ, * къ разѡмѣннѡ наставлѣа,
 сѣителю даніле. * тѣмже тѣа всн ѡменѣемъ проповѣдника ѡстнны, *
 оучителѣа ѡ оугѡдника хрѣтова. [Два́жды.]*²⁷

Гла́ва, ѡ ны́нѣ, предпра́зднства, гла́сѡ [ѡ подобенъ] тѡйже:

^{26*} подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима.

^{27*} наш додаток, нема у изворнику.

Веліка видлѣеме, ѿвфрадо готѡвнса: * сѣ бо ѡгница, пастыра великаго въ ложенѡхъ носѡци, родити градѣтъ: * ѿ предвѣдѡще бжѣтвеннѡю свѣздѡ колѣнѡ радѡютса, * съ пастырьми поѡще срѣца прѡвосѣтїю.

По ѿ-й кадѣсмѣ: сѣдѡленъ, гласъ ѿ.

[По: **Г**кѡрѡ предварѣ:]*28

Вѡноути взѣмь крѣтъ свѡй, * блѡгѡчтнѡ послѣдовахъ ѿсѣ хрѣтѡ, * ѡуствѣкнѡвъ плотскѡе мѡдрѡванїе воздержанїемъ: * тѣмже на стѣнѣстѣмъ сѣдѡлци сѣдъ, стѣнѣлю, * непрестаннѡ ѡукрашѡеши црѣковь хрѣтѡвѡ, * во слѡвѡ влѣки твоегѡ ѿ прѣчтыѡ мѣре ѿгѡ. * тогѡ ради ѿ хрѣтѡсѡ различными дарѡваньми ѡукраси твоѡ ракъ, * данїїле всеблѡженне.

[**Д**вѡжды.]*29

Слѡва, ѿ нынѣ, предпрѡзднствѡ, гласъ [ѿ подобенъ] тѡйже:

Дѣвы, предначнѣте дѣнѣскѡю радѡсть: * мѡтѣри, восхвалѣте прѡвождѣнїе мѣре хрѣтѡ бѣа нашегѡ: * колѣнѡ со ѡгглы, съ нами пастырїе: * градѣтъ бо дѣа, во градѣ видлѣемѣ, * родити сѣа, прѣвѣчнаго бѣа, * сѣсѡющаго мїръ ѡ тлѣнїѡ.

По полѡелѣн: сѣдѡленъ, гласъ ѿ:

Стѣнѣла великаго данїїла, кѡкъ достѡннѡ воспоѡмъ, * мѡжа чнѣстагѡ ѡумѡ, * бѣгѡзарнаго свѣта ѡсѣвѣщающагѡ насъ, * ѿ бжѣтвеннѡй рѡзѡмъ подающаго, * тѡннъ глѡбнннѡхъ повѣдѣтелѡ; * ѿмѡже согласнѡ всѣ рѣемъ: * радѡнѣм, ѡче ѡцѣсѡ, данїїле.

[**Д**вѡжды.]*30

Слѡва, ѿ нынѣ, предпрѡзднствѡ, гласъ ѿ.

[По: **С**ѡбезначѡльное слѡво:]*31

Видлѣеме, готѡвнса на срѣтѣнїе дѣвы мѣрїн ѿ бѣомѣре: * сѣ бо градѣтъ кѡ тѣвѣ мѡнца носѡци хрѣтѡ, * ѡбезначѡльнаго ѡцѡ ѿ дхѡ прнѣнѡ: * ѿгѡже въ вертѣпѣ родитѡ, * ѿ по ржѣтѣ *дѣа пѡки ѡвнѣтса.*32

28* подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима, и према тексту службе Предпразништва рођења Христова у савременим руским издањима.

29* наш додаток, нема у изворнику.

30* наш додаток, нема у изворнику.

31* додаток према тексту службе Предпразништва рођења Христова у савременим руским издањима.

Та́же: степенна, ѿ-и́ антѣфѡнѡѡ д-гѡ гла́са.

Прокі́менѡ гла́сѡ д̄:

Оу́ста моѡ возглаго́лютъ премѣ́ростѡ, * и́ получѣ́ніе срѣ́ца моегѡ рѡ́зумѡ.*³³

Сѣ́агѡ: Оу́слы́шите сѣ́а, вси́ ѡзы́цы: * вѣдѡ́шите, вси́ живѡщѣи по вселѣ́ннѣи.*³⁴

Всѡ́кое дыха́ніе:

Ѹ́ліе ѡ іѡ́анна, зачѡло ѡѡ, ѡ́ полѡ.*³⁵

Рече́ гдѣ́ ко пршѣ́дшымѡ кѡ немѡ іѡ́деѡмѡ: [а] **А**мѣ́нь, амѣ́нь глѡ́лю вѡ́мѡ: не вхо́дѡи́ двѣ́рѡми во двѡ́рѡ Ѹ́вчѣи, но прѣла́за и́ндѡѡѡ, то́и тѡ́тъ ѡ́тъ и́ разбо́йникѡ: [б] **А** вхо́дѡи́ двѣ́рѡми, па́стырь ѡ́тъ Ѹ́вца́мѡ: [в] **С**емѡ́ двѣ́рникѡ ѡ́вѡрѡзѡетѡ, и́ Ѹ́вцы гла́сѡ ѡ́гѡ слы́шатѡ, и́ своѡ Ѹ́вцы гла́шѡетѡ по і́мени, и́ и́зго́нитѡ и́хѡ: [г] **И** ѡ́гда своѡ Ѹ́вцы и́жденѣ́тъ, прѣ́д нѣ́ми хо́дитѡ: и́ Ѹ́вцы по нѣ́мѡ и́дѡтъ, ѡ́акѡ вѣ́датѡ гла́сѡ ѡ́гѡ: [д] **П**о чѡ́ждемѡ же не и́дѡтъ, но вѣ́жатѡ ѡ́ негѡ, ѡ́акѡ не зна́ютѡ чѡ́ждагѡ гла́са. [е] **С**іѡ́ прѣ́тчѡ рече́ и́мѡ і́исѡ: Ѹ́ни́ же не разѡумѣ́ша, чѡ́ бѡ́ше ѡ́же глѡ́лаше и́мѡ. [ж] **Р**ече́ же па́ки и́мѡ і́исѡ: амѣ́нь, амѣ́нь глѡ́лю вѡ́мѡ, ѡ́акѡ ѡ́зѡ ѡ́смѡ двѣ́рѡ Ѹ́вца́мѡ. [з] **В**си́, ѡ́лі́кѡ (и́хѡ) прѣ́идѡ прѣ́жде мене́, тѡ́тъѡ ѡ́тъ и́ разбо́йницы: но не послѡ́шашѡ и́хѡ Ѹ́вцы. [и] **А**зѡ ѡ́смѡ двѣ́рѡ: мно́ю ѡ́це кѡ́ вѣ́детѡ, сѣ́етѡ, и́ вѣ́детѡ, и́ и́зѡ́детѡ, и́ па́житѡ ѡ́вѡрѡцѡетѡ.]

По и́-мѡ псалмѣ́: сѣ́агѡ, гла́сѡ ѡ́:

Сгда́ прѣста́влѣніе ѡ́тнагѡ тѡеѡгѡ тѣ́ла, Ѹ́че, прѣспѣ́, * то́гда мно́жѣ́ство вѣ́рныхѡ, ѡ́бѣтѡпѣ́кше Ѹ́дрѡ тѡѡи́, * оу́мѣ́льнѡ прово́ждѡхѡ тѡ́, * и́ зрѡ́це тѡ́ блѡ́вѡла́ца, * лю́ди оу́дѣ́лѡхѡѡ. * црѣ́ же дѡ́шѡнѡ со слѣ́зѡми ко́пѡше: * Ѹ́ вѡ́ко, чѡ́ ти во́дѡмѡ за бѡ́вѣ́дѣ́ніе,*³⁶ * ѡ́же на́мѡ дарѡ́валѡ ѡ́и́, * прѣ́емѡ блѡ́тъ ѡ́ бѡ́а. * тѣ́мже,

^{32*} додато као на сличним местима у савременим руским издањима, а у изворнику: па́ки і́вѣ́тѡ дѡ́а.

^{33*} Пс. 48,4.

^{34*} Пс. 48,2.

^{35*} Јн. 10,1-9 (зач. 35 од пола).

^{36*} на сличном месту у савременим руским издањима: блѡ́дѡла́ніе, што је смисленије.

сѣи́телю данї́иле, * моли́са прилѣжнѡ хрѣ́сту бг҃у њ пресѣ́и бѣѣ, * да
призирѣ́тъ*³⁷ на насѡ неѡстѣ́пнѡ пречѣ́тымъ своѣмъ чюдотворнымъ
образомъ, * њмже ты хра́мъ оукра́силъ еси́, * о́чествѣ њ ста́дѣ своѣмѣ
непоколебѣ́мый сто́лпъ ѡстава́ла: * твоѣми мѣ́твами да спѣ́емъ.

[Канѡ́нъ [а-й:] предпра́зднства [со і́рмосѡмъ, на ѡ],
ѡгѡ́же краегране́е:

Поѣ́тъ сѣа предпра́зднствѣнна. [І́ѡсифѡвъ.]

Пѣ́нь а. І́рмосъ:

Пѣ́нь повѣ́днѡ поѣ́тъ всѣ бг҃у, * сотворѣ́шемъ дѣ́ла чюдѣа мѡщѣю
высо́кою, * њ спѣ́шемъ ѡ́на, * ѡ́къ просла́вимъ.

Начне́мъ днѣсь предпра́зднствѡвати хрѣ́тово рѣ́ствѡ, * рѡждашаго
плѡ́тїю ѡ́ дѣ́вы мѣ́ре, * въ верте́пѣ видле́емствѣмъ, * за бг҃оу́тро́бе
мно́гое.

О́уз ѡрѣ́шаа мѡ грѣ́ховныхъ, * пелена́ми повива́ется њ въ ѡ́слѣхъ
полагѣ́тъ, * мѡлнцѣ́ видимъ, превѣ́чный бг҃ъ: * сла́ва держа́вѣ ѡ́гѡ. **Бг҃орѡ́диченъ:**

Ѣ́демъ ѡ́верза́ется тебѣ́ рѡжда́ша ѡ́ дѣ́вы бг҃оу́троковнѣ́цы, * во
градѣ́, вѡ́ко, видле́емствѣ́ плѡ́тїю: * пѣ́сносло́внмъ стра́шное смѡ́трѣнїе́ твоѡ́.]

Канѡ́нъ [ѡ-й:] сѣи́телю данї́илѣ, на ѡ́.*³⁸

Пѣ́нь а. [І́рмосъ: то́йже.]

О́че бг҃омѡ́дре, сѣи́телю данї́иле, * ѡ́верзи моѡ́ недостѡ́йнаа о́рѣта
воспѣ́вати тѡ́, * њ прї́мнѣ ѡ́къ бг҃овѡ́нное кади́ло ѡ́ оубѡ́жества
моѡ́гѡ, * ѡ́же тебѣ́ принесо́хъ недостѡ́йный ѡ́зъ. **[Два́жды.]**

Роспоѡ́мъ всѣ́ вели́каго сѣи́теля данї́ила, * почтѣ́мъ застѣ́пника њ
о́утвержде́нїе зе́млѣ се́рвскѣа, * ѡ́гѡже дарѡ́ка гдѣ́ ѡ́бѣтели
собѡ́рнѣ́*³⁹ храни́теля бо́дра.

³⁷* у изворнику: призирѣ́тъ.

³⁸* у изворнику стоји на ѡ́, иако се по свѣму суде́нїи чита на ѡ́ због додатака **[Два́жды.]** уз по јѡдан од трѡпара у свакој од песама Канѡна свѡга.

³⁹* у изворнику: собѡ́рнѡй.

Επιστάτῳ ἡμῶν χριστιανῶν ἀποστόλων ἐπιτάφιος, * πρεσβύτερε
ἐπίσκοπε δανιήλε, * ἐν ἡμετέροις ἐπιτάφιοις ἐπιτάφιος, * ἐν
ἐπιτάφιοις ἐπιτάφιοις ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος.

Επιτάφιος ἡμῶν δανιήλα, πρεσβύτερος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * πρεσβύτερος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος
ἐπιτάφιος, * ἐν ἐπιτάφιοις ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος. * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος
ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος.

Επιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, ἐπιτάφιος, ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος: * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, ἐπιτάφιος
ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος: * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος
ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος.

Επιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος,
ἐπιτάφιος δανιήλε, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος
ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος: * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος
ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος*⁴⁰ ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος. **Ἐπιτάφιος:**

Επιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος,
* ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος.

[**Ἐπιτάφιος:** Χριστός γαγενετα, ἐπιτάφιος:]*⁴¹

Ἐπιτάφιος ἡμῶν, ἐπιτάφιος:

Ἐπιτάφιος, ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος: *
ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος
ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος.

Ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος
ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος
ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος.

Ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, *
ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος
ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος, * ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος ἐπιτάφιος. **Ἐπιτάφιος:**

^{40*} на сличном месту у савременим руским издањима: не козможно.

^{41*} наш додатак, нема у изворнику.

Сѣе воплощеніе хрѣтѣоко оубѣдѣвъ исѣа, * дѣомъ сѣымъ гѣвѣ
предглаголетъ: * Отроча ѿзъ дѣы раждаетца гдѣ, * въ возрожденіе наше, *
сгвѣже власть на рамиѣ сгвѣ.]

[Иъз. Іромѣсз: тоѿже. Сѣителю:]

Ты провѣилъ сѣи, вѣко, * въ послѣднемъ родѣ нашемъ сѣителю
великаго сѣвѣ, * ѿже провѣтѣи своѣ отчество со сѣител[ем]и ѿ
архїерѣ(ѿм)и, * сѣмѣже послѣдуетъ данїилъ, * цвѣтъ пречѣднѣй. [Двѣжды.]

Тебѣ прикоснѣвѣиѣ, сѣе, * сѣщемъ въ чѣтнѣмъ грѣбѣ твоѣмъ, *
ѿщѣленіе полѣчѣти сподобѣиѣ: * рѣкамъ бо тогѣ къ перѣемъ
согвѣннѣмъ, * вѣѣю блѣтїю дѣши простирѣтиѣ.

Сокрѣши агарѣны, ѿ всѣхъ сопостѣты безвѣжнѣмъ, прѣбне данїиле, *
молѣнїемъ твоѣмъ къ творцѣ ѿ бѣгѣ нашемъ, * ѿ сѣлѣ ѿхъ
борѣцѣю*42 на ны нѣмоцнѣ покажи, * ѿ покорѣ ѿхъ блѣговѣрномъ нарѣдѣ
нашемъ.

Смирѣнъ гѣвилѣ сѣи, * крѣтокъ же ѿ тѣхъ, данїиле, * ѿонѣдѣже
дѣа блѣтъ сѣбѣльнѣ ѿзѣлѣвшѣиѣ на тѣ, * велика показѣ тѣ, *
чѣдѣсз лѣчѣми зѣмлю нашѣ ѿсѣвѣяѣуѣа. [Двѣжды.]

Жезломъ воздержанїа сѣрастѣи мѣре раздѣлѣнѣ, блѣженне, * гѣкѣ
мѣѣсѣи, на безсѣрастїа горѣ возшѣлъ сѣи, * ѿ прѣемъ мѣслѣннѣ
скрижѣли, * пѣстѣ твоѣ наѣчилъ сѣи законѣ хрѣтѣовѣ. **Бѣгорѣднѣнъ:**

Бѣди мѣ, дѣо, прѣвѣжице ѿ пристѣннѣ, * сѣтѣнѣ неѣборѣмаѣ ѿ
застѣпннѣ, * бѣа плѣтїю рѣждшѣа, прѣчѣтаѣ, * ѿзѣвѣннѣ
всѣщѣдраго ѿ сѣса поѣщнѣхъ тѣ, * бѣонѣвѣстнѣа.

[Вондѣкъ прѣдпрѣзднѣтѣа, гѣлѣсз ѿ.]

Пѣ: Дѣа днѣсз:

Дѣа днѣсз прѣвѣчнѣе слѣво къ вертѣпѣ гѣдѣтѣ роднѣннѣ: *
днѣкѣи, вселѣннѣа, оубѣлѣшѣвшѣи, * прослѣви со ѿгѣлы ѿ пѣстѣрьми *
хотѣщѣаго гѣвѣчнѣа отрочѣ мѣадо, * прѣвѣчнѣаго бѣа. **Иѣосз:**

^{42*} дато као у руским „Зеленим минеѣума“, а у изворнику: борѣцѣю.

Ωυῖζάσναγω ἴσθινηω, ἢ πάχε σλόβα чудесе! * ἔже бѣти даѣи всѣмъ
 рāди бѣгостни, * во чрѣво сѣбѣ дѣи вниде, * ἢ вх вертѣпѣ родитиса
 градѣтѣ, * ἢ вх ѣлехъ положитиса. * свѣзда же сего проповѣдѣтѣ
 свѣше волхвѣомъ, * ἠδѣщымъ на поклонѣнѣе ἔγω сѣ дары, * ἠздадѣча
 привлāци со тѣцāнѣемъ * послѣдѣщымъ калаāмовѣ проречѣнѣю, рѣкшаго: *
 свѣзда хѣщѣтѣ провозвѣститѣи ὀтрочā млāдо, * превѣчнаго бѣа.]

Ἐξομολογιστὴν στίχων, γλῶσσαι δ:

[Πο: Ἐκόρω предварн:]*43

Ἐвѣтѣильникъ свѣтосѣāннъ ѣвѣлса ἔсн землѣи сѣрвѣтѣи, *
 просвѣщāи блнстāнми бжѣтвенныхъ твоихъ словѣсъ вѣрнихъ
 помышлѣнѣа, * сѣтѣлю Ὁче даниїле. * тѣмъ всн, сѣннѣю твою ἢ
 бжѣтвеннѣю пāматѣ * днѣсѣ радостнѣо совершāемъ. **[Двāжды.]***44

Ἐκείνη, ἢ нынѣ, предпразднствѣ, γλῶσσαι [ἢ подобенъ] τὸν же:*45

Ἀтѣвы, предначнѣте дѣнѣсѣкѣю радостѣ: * мātѣри, восхвалѣте
 [пред]провождѣнѣе мѣре хрѣтā бѣа ἡμῶν: * волкнѣ со āγγлы, сѣ
 нāми пāстѣрѣе [лнκѣйтѣ]: * градѣтѣ во дѣа, во градѣ вндлѣемѣтѣмъ, *
 родитѣи сѣа, превѣчнаго бѣа, * сѣсāющаго мѣрѣ ω [нѣ]тлѣнѣа.

Πέντε δ. Ἰρμός, предпразднства:

[Ἀ]хѣомъ провѣдā, прѣрѣче āквāкѣме, словесѣ коплѣцѣнѣе, * проповѣдалъ
 ἔсн, копѣа: * внѣдā прнблнжитиса лѣтѣомъ, познāешнса, * внѣдā
 прннтн врѣмени, покāжешнса. * слāкa сѣлѣ твоѣи, гдн.

Ἰоры, холми же ἢ дрѣвā дѣврāвнā, * рѣкнѣ ἢ морā, ἢ всāкое дѣхāнѣе, *
 вх весѣлн взыгрāйтѣ: * нынѣ прнблнжāетсa сѣсѣнѣе, * ἰнѣсѣ ἠзѣ дѣи во
 градѣ вндлѣемѣ родитиса.

Ἐоспрнмн, прѣрѣче дѣде, ψαлтѣрѣ, * ἢ пѣснопѣи дхѣомъ сѣбѣмъ ѣвѣ: * ω
 дѣи во раждāетсa, * неслāннѣо прѣжде деннѣцы ἠзѣ чрѣвā Ὁчā козѣāвнѣи,
 * гдѣ слāкы хрѣтѣсѣ бѣз.

43* подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима.

44* наш додаток, нема у изворнику.

45* у питању је незнатно другачији превод истог сједал(е)на, који се овде предходно појављује после друге катизме. У савременим руским издањима га нема у овом облику.

Кѧкѡ прїиметъ тѧ, слѡве, раждѧема плѡтїю, * вертѣпъ малѣйшїй ѿ сѣлѡ хѡдїй; * кѧкѡ же повїешнѣ пеленѧми, * ѡдѣвѧй нѡ ѡблаки; * кѧкѡ въ ѡслехъ безслѡвїеныхъ возлѧжеши, ѡкѡ мл̑нецъ;]

[Иѡз. Ірмѡсѡ: тѡѡже. Сѣтїтелю:]

Блѣгтїю дѧа помѧзалѣ ѣсї, * ѧрхїерее всензрѧдне данїїле. * во хрѣтѧ бо ѡдѣв[ѣ]сѧ, * житїѧ рѧди чїстагѡ. * тѣмъ наѡчїлѧ ѣсї * слѧвннн въ тѣцѣ ѣдїнаго бѣа.

Избѧви тѡе стѧдо ѡ бѡрей грѣхѧ, * прѣбне сѣтїтелю данїїле, * бѣдъ же ѿ скорбїй, * прїводѧ ны въ прїстѧница тїхѧа * бжѣтвенныхъ вѡли хрѣтѡвы.

Хрѣтѡвъ ѡвїлѣ ѣсї оѡгодннхъ, * ѡче прѣбне данїїле, * пресѡщїенне ѧрхїерее. * тѣмъ молѧсѧ не прїстѧй ко гѡдѡ, * ѡ напѧстей, бѣдъ ѿ скорбїй ѿзбѧвнн стѧдо тѡе * [н̑]^{*46} ѡ ѿскѡшенїй.

Оумертвѧ мѡдрѡвѧнїе, премѡдре, плѡтн моеѧ нецѣльное, * ѿ кѡ бжѣтвеннымъ стезѧмъ настѧви ны, * ѡкѡ крѣпокъ ѿ сїленъ, * закѡнѡмъ же блѣгнмъ повннн мѧ, блѣженне, * ѿ рабѧ покажн мѧ хрѣтѡва, * порабоцїенна лѡбтнми стѣрастнми.

Снѧ ѡчесѣмъ твоїмъ * ѿ дремѧнїѧ вѣждѡма не дѧлѧ ѣсї, * дѡндеже ѡверѣте мѣсто покѡйно сѣце тѡе, ѡче. * тѣмъ ѡчїстнвшѣ[ѣ]сѧ достѡннѣ, * оѡзрѣ жнлїце слѧвы всѣхъ содѣтелѧ, * цѣрѧ ѿ бѣа вѣчнагѡ. [Дѡѧжды.]

Вѣсь оѡбѡ оѡмъ впернѡ кѡ высотѣ, * ѿ земнѧл ннвѡчтѡже^{*47} вѡмѣннхъ: * смнренїемъ, достѡблѣженне данїїле, * высѡкаѧ прїѧлѧ ѣсї.

Бѣорѡднченъ:

Вѧа вѡннстнннѡ ѡкѡ сїѧ блнзѡ бѣа, * ѡкѡ превѡзшѣдшѧ всѧ ѧггѣльскїѧ чнны, * ѣднѧ добрѡтою дѣствѧ сїѧюцн, * ѡкѡ мѣнн вседержнтелѧ.

^{46*} додѧто према слнчнѡм мѣсту у сѧвременнм рускнм нздѧнїѧм, неѧ у нзвѡрннку.

^{47*} дѧто кѧо сѧвременнм рускнм нздѧнїѧм; ѧ у нзвѡрннку, рѧстѧвлѣно: нн вѡ чтѡ же.

Пѣснь ѿ. Ірмосъ, предпразднства:

[Твои́ мѣръ да́ждь на́мъ, сѣ́е вѣ́и, * и́ногѡ бо, ра́звѣ тебѣ́, вѣ́а не зна́емъ, * и́ма твоѣ́ и́менѡемъ, * ѣ́акѡ вѣ́а живы́хъ и́ мѣртвы́хъ ѿ́си.]

Да кропа́тъя ра́дѡющея ѿ́блаци сла́дость: * о́ужѣ́ бо приближа́етсѡ гдѣ́ роди́тисѡ * ѣ́акоже мѣ́нцѡ и́зъ ѿ́тыа дѣ́вы, * въ хѡдѣ́мъ верте́пѣ́.

Бжѣ́твеннии ны́нѣ́ взыгра́йте прѣ́рѡцы вѣ́и: * прихѡди́тъ бо хрѣ́тосъ и́стина, * и́сполнити прѡ́повѣ́ди ва́шегѡ вжѣ́твеннагѡ ѡ́зыка, * ражда́асѡ ѣ́акѡ мѣ́нцѡ. Бѣ́орѡдиченъ:

Ѣ́деме́, за́ключивы́йсѡ мнѣ́ дре́вле, * ѿ́верзисѡ прѡ́чее, вѣ́да хрѣ́та мѣ́нствѡ́ща плѡ́тїю, * и́ во гра́дѣ́, ѣ́акѡ вѣ́говоли́, вѣ́дле́емѣ́, * ѿ́ дѣ́вы ражда́ющея ѿ́трокови́цы.]

[И́нъ. Ірмосъ: то́иже. Сѣ́и́телю:]

Ѿ́крестъ сто́аще ра́ки твоѣ́а, * сѣ́и́телю прѣ́бне дані́ле, * и́мѣ́емъ ѿ́тѡ́ ходѡ́таѡ къ вѣ́ѡ, * и́ застѡ́плѣ́нїе зе́мли се́рвстѣ́й, * о́утвержде́нїе же незы́блемѡе́.

Млѣ́тнвѡ́ бы́вѡ о́убѡ́гимъ, * млѣ́тъ дѡ́шекнѡ́ю и́спроси́, прехва́льне: * млѣ́тынею́ бо ста́жа́лъ ѿ́си, ѿ́че дані́ле, свѣ́щѡ́, * и́ тѡ́ю свѣ́тлѡ о́укра́силъ ѿ́си.

Жили́ще бы́лъ ѿ́си сѣ́агѡ дѣ́а вои́стиннѡ́, * вѣ́женне дані́ле, * и́ тогѡ́ ѡ́влѣ́ньми разбогачѣ́лъ ѿ́си * до́брѣ́ вжѣ́твенными́ дарми́.

Врѡ́токѡ ѡ́вилсѡ ѿ́си, кѡ́пнѡ́ и́ смире́нъ, дѣ́ломъ и́ сло́вомъ, * и́ сѣ́мъ всѡ́ къ себѣ́ приквѣ́клъ ѿ́си, * лю́бовїю́ же и́ до́брыми дѣ́льми всѡ́ о́укротѣ́лъ ѿ́си, * и́ сѣ́ца́ возвесели́лъ ѿ́си твои́ми чѡ́деа́ми. [Два́жды.]

Рели́кїи́ па́стырьъ всѣ́хъ, хрѣ́тосъ: * ѿ́вецъ свои́хъ па́стыря́ тѡ́, вѣ́женне, показа́, * и́ о́учитѣ́ла сло́весе́ныхъ. * тѣ́мже́ заблѡ́жда́ющагѡ мѡ́ на гора́хъ погнѣ́ли, * ѣ́акѡ па́стырьъ твоѡ́ ѿ́вчѡ́те взыщи́.

Иако великое богатство твоихъ щедротъ, гависа въ землѣ нашей, *
И безчисленное пролитіе мѣти твоеа, елѣго хрѣтовъ: * ты бо
 просѣщымъ ещѣа подаеши, * и тыа насытити тѣшишиа твоимъ
 предложеніемъ, блженне. **Бѣгородченъ:**

Мыро тѣ имендемъ, пречѣта, * ѿко рождшю бѣа плотію, * и
 блгѣтное мыро точащю * всѣмъ притекающимъ подъ кровъ твою.

Пѣснь 5. Ирмосъ, предпразднства:

[Прѣрока іѡнѣ подражаа, вопію: * животъ мой, блже, свободи изъ тлѣ,
 * и спси мѣ, спсе міра, * зовѣща: слава тебѣ.

Нѣо на землѣ нѣнаго показѣтъ * свѣздю свѣтлою црѣа, * насъ ради
 раждающагоа, * свѣздословцѣмъ нынѣ во градѣ дѣдовѣ.

Витѣстѣѣтъ и вопіетъ прѣрокъ гавѣ: * доме ты еуфраатовъ,
 видлееме, * въ нѣмже бѣа гавитѣа ѿ дѣвы, * играи и ликѣи.

Въ вертепѣ видлемствѣмъ * дѣа раждаетъ гавственнѣ гда всѣхъ
 творца, * и ѿко члѣвѣка повѣвши пеленами, * въ галѣхъ восклонѣтъ
 нынѣ.]

[Изм. Ирмосъ: тѣже. Сѣителю:]

Житіе твоѣ цѣломудреннѣ совершилъ еси, сѣенножленне, *
 правдою оукрасивѣа, * и мужествомъ смысла добродѣтели
 сочетавъ себѣ, * пребженне сѣителю даніиле.

Хранѣ градъ твою, сѣителю даніиле пребженне, * ѿ безбожныхъ и
 чѣжевѣрныхъ нахожденій, * и ѿ междобобныхъ бранн. * молиа
 же непрестаннѣ влѣцѣ хрѣу и престѣи вѣцѣ, * еже миръ даровати пастѣ
 твоѣи.*48

Ты оубо и по смѣрти славишь, * ѿко живъ чѣдодѣйствѣши. *
 немощнымъ бо [и]*49 слачсннымъ * даеши исцѣленіе бжтвенною
 блгѣтію, * занѣ глголетъ гдѣ: * прославляющаго мѣ прославлю.

48 у изворнику: твоѣи.

49 додато ради осмишљавања према сличном месту у савременим руским издањима, нема у изворнику.

Исполни́ла е́си свѣтоавле́ніа, дані́ле мѡдре, * ѣ́акѡ храни́тель
Изаповѣдей хрѣ́товыхъ: * ѡчи́щенъ же ѿ страсте́й, * бы́лъ е́си
 вои́стиннѡ жили́ще пребѣ́твенныхъ трѣ́цъ.

Мѡже сѣ́еннѡи ра́достнѡ е́з наро́домъ * днесь твою́, ѿ́че, па́мать
Мпра́зднѡюще, торже́ствѡютъ: * ѡ́мже согла́енѡ, ѡ́стиннѡи
 безмо́лвницы, * ѡ́ прости́и вси, ѿ́ще тѣ́а воспѣ́вають, * предста́теля
 вкѡпѣ́ ѡ́ оучи́теля. [Два́жды.]

Тѡи́нѡ страсте́й ѿ ду́ши ѿтра́слъ е́си, дані́ле, * низложи́въ вса́кое
Тпому́слѡвъ возноше́ніе, * на хрѣ́та превозноса́щеся. Пѣ́орѡдиченъ:

Совѣ́та превѣ́чнагѡ хра́мъ воздвѣ́глъ е́си, сѣ́ителю, * а́рхистра́тига
Сгаврі́ла ра́достное провѣ́щаніе бѣ́ѣ, * вседне́внѡ воспѣ́ваа: *
 ра́дѡйса, невѣ́сто неневѣ́стнаа.

Конда́къ, гла́съ ѡ́.

По́: К(о)зѣра́ннѡй:^{*50}

К(о)зѣра́ннѡмѡ ѡ́ дѣ́внѡмѡ на́шеа земли́ свѣ́тильни́кѡ * днесь
Клюбо́вию притека́емъ, * ѡ́ пѣ́снь тѣ́ѣ бѣ́гоно́се, плетѣ́мъ, * ѣ́акѡ
 ѡ́мѡщемѡ дерзнове́ніе ко гдѡ́, * ѡ́зба́ви на́съ ѿ многообра́зныхъ
 ѡ́бесто́днѡй, * да зове́мъ тѣ́: * ра́дѡйса, о́утвержде́ніе ѿ́честѡѡ на́шемѡ, * ѡ́
 вели́кѡй покрови́телю ѡ́бѣ́тели свое́а. Ўко́съ:

Вели́кѡй свѣ́тильни́кѡ гаврі́ла е́си ро́дѡ се́рвскомѡ, * стръ́а́ми словѣ́съ
Втѡво́ихъ вѣ́рныхъ просѣ́щаа, * ѡ́ вседѣ́рднѡ приходя́щымъ къ тѣ́ѣ
 ѡ́сцѣ́леніа пода́ваа. * хрѣ́товѡы во лю́ди, бѣ́гоно́се, невидимѡ посѣ́ща́ешѡ, *
 ѡ́ тѣ́мъ зе́млю на́шѡ просѣ́ща́ешѡ. * сегѡ́ ра́ди согла́енѡ зове́мъ тѣ́ си́це:
 * **Ра́дѡйса**, свѣ́та безстра́стнагѡ до́ме: * ра́дѡйса, страсте́й тѣ́мныхъ
 прогони́телю. * ра́дѡйса, де́монскіа разрѡ́шнѡй кѡ́зни: * ра́дѡйса,
 а́ггльскіа возвесели́вѡй чѡ́ны. * ра́дѡйса, высо́тѡ бѣ́окидѣ́нѡй чѡ́стагѡ: *
 ра́дѡйса, глѡбѣ́ннѡ смире́нѡй болѣ́зни ѡ́мыва́ющаа. * ра́дѡйса, ѣ́акѡ бы́лъ
 е́си зри́тель невидимыхъ: * ра́дѡйса, ѣ́акѡ соѡбщи́ла е́си ли́кѡ сѣ́ителей.
 * ра́дѡйса, земли́ се́рвскіа па́стырю ѡ́ оучи́телю: * ра́дѡйса, сѣ́ителѡмъ

^{50*} подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима.

нзрѣднѣла похвалѣ. * радѣиша, ѣакѡ тебѣ ради послѣ бѣхъ въ ѡбѣтѣль твою чюдотворный ѡбразъ мѣре своеѣ: * радѣиша, ѣакѡ тебѣ ради престѣла чюдотворнаго икона мѣре бжѣа славитсѣ. * радѣиша, ѣакѡ оукрашѣши прѣтолы первосѣитѣлей сѣрбскихъ: * радѣиша, оутвержденіе родѣ сѣрбскомѣ.

Пѣснь 3. Ирмосъ, предпразднства:

[Сщымыхъ въ пещи ѡтрокѡмъ твоимъ, еісе, * не прикоснѣла, ниже стѣжнѣ ѡгнь. * тогда тріе, ѣакѡ ѣдинѣми оусты, * поахѣ, и блѣлахѣ, глѣбѡюще: * блѣвенъ бѣхъ ѡтѣцъ нашихъ.

Хрѣтово во плѣти показѣла ѣвлѣніе, іереміа, вопіѣше: * на земли воплѡщсѣ бѣхъ ѣвнѣсѣ: * хѣдожества же ѡбрѣте всѣкѣ пѣть, * рождѣиша въ видѣлемѣ нзъ мѣре.

Сѣ нзъ корене іесеева прозавѣ жѣзла, * цвѣтѣхъ прозавѣающе хрѣта: * и на немъ нынѣ раждѣемѣмъ въ вертѣпѣ, * дѣхъ почиетъ радѣма и совѣта, * и бжѣтвеннаго вѣдѣнїа.

Да оубѣлишимъ словеса цѣеннаго: * гдѣ раждѣетсѣ, ѡтрочѣ ради насъ, * ѣгѡже начальство на рама бѣсть, * и нарицѣетсѣ ѣггѣл совѣта велика ѡѣа, * начальникъ міра хрѣтосъ.]

[Изм. Ирмосъ: тоѣже. Сѣителю:]

Ѡвѣрзи ми двѣри поканїа, * превлѣженне архіерее данїиле, * да ѡмнїю сквернѣ ѡкаанныа моеѣ души, * моѣ тѣло и всѣ чѣветва и совѣсть, * во ѣже пѣти бѣхъ: * ѡцѣвхъ бжѣ блѣвенъ ѣси.

И мамы тѣ заступника тѣпла, твой рабн, * и стѣнѣ неворимѣ црѣкве твоѣѣ, * и оутвержденіе родѣ сѣрбскомѣ, * не боимѣ врагѡвъ и сопостѣтѡвъ, * но побѣждаемъ тѣмъ сілою чюдотворнаго иконы, поюще: * хрѣте, бжѣ блѣвенъ ѣси.

Оуспѣвы ѡѣскїа оутвердилъ ѣси, мѣдре, * и црѣковь престѣла бжѣа мѣре чюдотворнымъ ѡбразомъ оукрасилъ ѣси, * и цѣенства лѣпотою прекраснѣ оустрѡилъ ѣси, * оученьми же твоими люди наказѣлъ ѣси пѣти: * бжѣ, бжѣ блѣвенъ ѣси. [Дважды.]

Земла̀ на́ша њ страна̀ согла́енѡ, Ѡче, * побѹ́ченїа твоѡ
возвѣща́етѡ, * на́дченна тобо́у пѣти всю́дѹ хрѣ́та: * Ѡцѣ́вѡ
на́шихѡ бѣ́е, бл҃гвѣ́нѡ є́си.

Женїхѡ, красѣ́нѡ добро́тою па́че всѣ́хѡ сынѡ́вѡ чл҃вѣ́ческихѡ, *
їа́коже пі́сано є́сть, * невѣ́стѣ, бл҃женне, своѣ́й цр҃кви, краснѣ́йша
та̀ показа̀ женнѡ, * тогѡ̀ носѡ́ца Ѡбразѡ њ подобїе.

Оу́ красї́вѡ своѣ́ житїе́ мл҃чтынею њ кро́тостїю, * любѡ́вїю же њ
їстїно́ю, * подража́тель показа́ла є́си њзрѡ́днїй па́стырѡ
добро́гѡ, * њзбра́вѡ тогѡ̀ довро́дѣтєли добро́ѣ. **Б҃горо́диченѡ:**

Прїхо́днтѡ вл҃ка вѡ⁵¹ верте́пѡ родї́тєлѡ їа́кѡ чл҃вѣ́кѡ: *
предѹ́сра́щєннѡ, вѣ́рнїи, дѣ́лѹ чѣ́дѹ, * воспѣ́вающе є́си ра́достнѡ: *
ра́днїа, мї́рѹ ра́достє: * ра́днїа, дѣ́о, мѣ́и хрѣ́тоѡ.

Пѣ́снь њ. Ї́рмо́сѡ, предпра́зднєтѡ:

[Ѡгѡ́же оу́жасѡ́тєлѡ а̀гг҃ли њ всѡ́ вѡ́ннєтѡ, * їа́кѡ тѡро́ца њ гд҃а, *
по́йтє сц҃їє́ннїцы, * просла́внтє Ѡтро́цы, * бл҃гвѣ́нтє лю́дїє, * њ
превозно́сїтє во всѡ́ вѣ́кнї.

Гд҃ь гра́дєтѡ стра́ннѡмѡ рѣ́чтѡмѡ їа́вѣ во своѡ́, * прї́нємѡ є́гѡ́, *
їа́кѡ да оу́сѡтра́ншыа́лѡ ра́нєкїа слáдѡстїи па́кнї прїсѡ́нтѡ, * ра́ждѡ́лѡ вѡ
верте́пѣ.

Є́е возвѡ́нїє на́ше прїхо́днтѡ, * возгласї́мѡ пѣ́нїа ра́дѡстнѡа
тѡца́нїємѡ, * њ воспѡ́мѡ пѣ́снїи предпра́зднєтѡєннѡа, * вѡ малѣ́йшемѡ
вмѣща́ющємѡ верте́пѣ.

Їа́кѡ клáтєлѡ гд҃ь, њпо́лни оу́жє, * Ѡ сѣ́мене дáвѡ на́мѡ дѣ́доѡ своѡ́
мѣ́рѹ дѣ́лѹ: * њзѡ не́аже мл҃нцѡ плѡ́тїю родї́лѡ во гра́дѣ вндлє́емѣ, * па́че
сло́ѡ.]

[Ї́нѡ. Ї́рмо́сѡ: то́ѡже. Сѣ́нтєлю:]

Повѣ́ждє́нѡ бѡ́вѡ Ѡ врагà * прєгрѣ́шенїи мнѡ́гнїи, њ Ѡ мо́лѡвѡ
житѣ́йскнѡхѡ, * прїхо́ждѹ (єѡ) вѣ́рою, * њ їа́кѡ мана́сїа, вѡ пока́нїи,
вопї́ю ти, хрѣ́тє: * гд҃а по́йтє, дѣ́ла, * њ превозно́сїтє є́гѡ́ во вѣ́кнї.

^{51*} измењєно према савременим руским издањима, а у изворнику: во.

Молитвы, преблженне, и молѣнїа * твори прилежнѡ къ бгѹ *
 присно за рабы твоѡ, * въ печалехъ заступника во и поборника
 * тлѣ имѹще спсаемса ѿ вѣдз, гдѣ поюще * и превозносѹще во всѣхъ
 вѣки. [Дважды.]

Восрджаются на люди твоѡ смиренныа, * ст҃ителю пречтнѣйшїи ѿче
 данїиле, сынове агаранстїи: * сокрѹши ихъ невидимою силою млѣтвз
 твоихъ ко влѣцѣ и бѣцѣ, * насъ ради, гдѣ поющихъ * и превозносѹщихъ во
 всѣхъ вѣки.

Во корми млѣтвою твоєю паствѹ сїю многочиселѣчнѹю твою, * и
 оустави бзрю вѣтровъ противныхъ, * члвчественныхъ и
 мысленныхъ, млѣтвами твоими, * избави же всѣхъ ихъ искѹшенїи и
 смѹщенїи, * и даже до конца неврежденнѹ сохрани.

Нензреченное твоѣ чадолѹбие, ѿче, * превосходящее ѿческѹю любовь,
 * посѣщаетъ, насъ всегда твоими млѣтвами, * испрошаѡ намъ
 спсѣнїе и подаваѡ намъ * съ тихостїю, данїиле, радоватиса.

Воздхъ оубѡ ѡстїиса блговонїемъ моцїей твоихъ, * данїиле
 премудре, хр҃товъ ст҃ителю: * цр҃ковь же веселѣшиса вопїетъ: *
 блгвенъ бгѹ ѡтсѣцъ нашихъ. Бг҃ородиченъ:

Взвѣзда возсїа, хр҃тосъ, ѿ іакова, * и колѣнїи стекѹются во градъ
 видлемъ, * пѣти, чествовати и поклонитиса ѣмѹ, * рожденномѹ
 изъ ложеснъ чтыа бѣы.

Пѣснь д. Ірмосъ, предпразднства:

[Живопрїемный истѹчникъ прїснотекѹщїи, * свѣтонѹсный свѣтїльникъ
 блг҃ти, * храмъ ѡдшешеленный, * сѣнь пречтѹю, * нбсѣ и земли
 пространнѣйшѹю, * бѣзъ, вѣрнїи величаемъ.

Съ патрїархи, и прѣвыми всѣми, * и со ст҃ыми прр҃ѡки възыгранъ, *
 ѿ дѣы гдѣ иисъ, * избавленїе, просвѣщенїе, * и жизнь, и спсѣнїе, * нынѣ
 во градѣ дѣдовѣ раждаетса.

Оуже бж҃твеннаго слова воплощенїа, * всѣмъ ѿверзѹшася ѡбѣ
 предаврїа. * нбсѣ, радѹшася, * агг҃ли, възыграйте: * и да веселитса земля
 съ члвѣки, * съ пастырьми и волхвы, дх҃омъ.

Но́ситѡ хрѣ́та, ѣ́акоже мѣ́ро неистоце́нное, * о́умный дѣ́а а́лва́стрѡ, * и
се́е пре́дидетѡ въ верте́пѣ и́зліа́ти дѣ́ломѡ ѣ́ако, * ѣ́ако да напо́лнитѡ
бл҃году́ханіа ѣ́агѡ ду́шы на́ша.]

[И́нз. І́рмо́сѡ: то́йже. Сѣ́и́телю:]

Иа́ко владѣ́ница, и́ разбо́йникѡ и́ мыта́рь * вопі́ю ти ѿ се́рца, хрѣ́те: *
согрѣ́шихѡ, прости́ мнѣ́, вѣ́ко, * мнѡ́гаѡ моѡ́ согрѣ́шеніа, * и́
и́збави́ ма ѿ вса́кагѡ гнѣ́ва, * твоегѡ се́и́телеѡ млѣ́твами, * ѣ́ако да тѣ́а
непреста́ннѡ велича́ю.

Прѣ́идите, соверѣ́телеѡ вси́ се́рви, * ко бл҃же́ннагѡ се́и́телеѡ дані́ла
гробѣ́, * и́ со слеза́ми возопі́йте къ бг҃у: * и́збави́, гд҃и, ѿ бѣ́дѡ
лю́ди твоѡ́, * и́ сохрани́ ро́дѡ на́шѡ во бл҃гоу́чїи, * покорѣ́ же десни́цеѣ
ѣ́агѡ вса́ навѣ́тѡу́щыѡ ѣ́амѡ,⁵² * да тѣ́а велича́емѡ во вѣ́ки.

Вельми́ ра́дуетѡ ѡ́ тебе́, пречѣ́стны́й ѿ́че, * се́и́телю дані́ле, ро́дѡ
твоѡ́, * помо́щника и́ заступ́ника тѣ́а и́мѣ́а: * и́ ны́нѣ, вѣ́ко, не
ѡ́ходѣ́ дѣ́ломѡ ѿ́ насѡ, * млѣ́тѡ твоѡ́ за ны́ ко гд҃у бг҃у и́ престѣ́и бѣ́е,
* ѣ́ако да и́збавитѡ насѡ ѿ́ насї́ліа безбо́жныхѡ а́гаранѡвѡ, врагѡ́вѡ
на́шихѡ, * да тѣ́а всегда́ велича́емѡ.

Сла́вѡ твоѡ́ воспѣ́ти по досто́нствѡ нево́змѡжно, * чѡде́ѡ бо
премнѡ́га и́ и́сцѣ́леніа ѡ́бїльнѡ пода́ши, * (сѡ) те́плою вѣ́рою
прихо́дѡщымѡ къ тебе́, * дані́ле се́и́телю, похва́ло зе́млѣ на́шеѡ.

Положи́ тебе́ цр҃кве́ своѣ́ѡ ѡ́сновані́е хрѣ́тоѡ, * и́ столпа́ крѣ́пка и́
незы́блема во вѣ́кѡ, * соблю́дѡща ѡ́бїтель твоѡ́ до конца́ ѿ́
врагѡ́вѡ. [Два́жды.]

Сѣ́и́телие о́убѡ, цр҃їе́ и́ кнѣ́зи, * санѡ́вницы⁵³ и́ вси́ лю́дїе, * мѡ́же и́
же́ны, ста́рцы сѡ́ млѣ́нцѡми, * и́ вса́къ во́зрастѡ, и́ вса́кое
досто́нство, * се́и́телеѡ на́шегѡ [дані́ла] па́мать свѣ́тла да
пра́зднѡимѡ. **Г҃оро́диченѡ:**

⁵²* у 2. изворнику: и́ сохрани́ кнѣ́за на́шегѡ ... [и́а́къ] за́рава, покорѣ́ же десни́цеѣ ѣ́агѡ вса́ навѣ́тѡу́щыѡ ѣ́амѡ.

⁵³* у руским „Зеленим минејима“ измењено у: мона́хи.

Оукраси́са видле́еме, * [оу]гото́внса ѿвфра́до: * безз мѣре бо ѿ
о́ца, * и безз о́ца мѣрїю, * чревонóентса и раждáетса сїса́м насз.

Свѣтїленз предпразднства.

[По: Посѣтїлз ны ѣсть:]*54

Предпразднствесными, вѣрїи, ржѣтвѣ пѣснн, * прїидїте, принесемз
всїи: * градѣтз оу́же хрѣтосз въ видле́емз родїтнса, * сїстї
вселенндо, ѣакъ ѣдїнз члвѣколюбецз.

Слава, сѣнїтелѣ.

[По: Женї оуслышнте:]*55

Ахъ сѣбїи помаза тѣ, * сѣнїтелю данїиле блженне, * хрѣтосъ паствѣ
пастї на пажнтехз сїснїтельныхз. * тѣмз и потцалса ѣсї *
наставлѣти люди правыми стезѣми: * тогѡ ради нынѣ свѣдыѣ вѣнцы *
ѿ вѣнцедѣвца прїалз ѣсї. **И нынѣ, предпразднства:**

Гото́внса видле́еме, * оукраси́ домы твоѣ: * кз тебѣ бо градѣтз
дѣа, * мѣнца носѣщи хрѣта, * о́цъ собезначальнаго: * прїиде бо да
сїсѣтз родз члвѣческїи.

На хвалїтехз, стїхїры, [на ѿ,] предпразднствѣ ѿ.

[Творенїе романа сладкопѣвца. Самоподѣбны:

Аггльскїѣ предїдїте силы, * иже въ видле́емѣ оугото́внйте ѣсли: *
слово бо раждáетса, * мудрость пронсходнтз, * прїемлетз цѣлованїе
црковь. * на радость вѣцы, * людїе, рцемз: блгвѣнз прїшѣдый * бже нашз,
слава тебѣ.

Горы сладость да каплютз, * еѣ бо прїходнтз бгъ ѿ юга, * ѣзыцы,
покарѣнтса, * раддѣнтса, прѣрѣцы, * патрїарси, взыгрѣнт, *
члвѣцы, восплещнт рѣкѣми: * крѣпкїи и велїкїи кнзъ хрѣтосъ раждáетса,
* црѣ нѣсз на зѣмлю прїходнтз.

54* подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима.

55* подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима.

Ѡ землѣ возноса члвчество, * зиждитель прїиде, * црїкїѣ ѡбновлаа паки ѡбразъ. * раддїтеса горних силы ѣ воспойте: * враждѣ средостїенїе разорїса, * прїиде, емже прилѣжаше: * бгъ во члвчкѣх вывлетъ, * црѣ ѣлевъ * хрїтосъ бгъ нашъ.]

И сїи́телю ї, гла́сѣ ѣ:

[**По̀:** Чтò в́асѣ наречѣмъ:]*⁵⁶

Чтò тѣ наречѣмъ, сїи́телю: * аггѣла, їакѡ безплòтєнъ на землѣ пожїлъ єсї; * апѣла лн, їакѡ блговѣрїю набуїлъ єсї се́рбскѡю зѣмлю; * мчїника лн, їакѡ хрїта ради подвизѣлє єсї до смѣртн; * ѡбращаа люди ѡ тьмы нечѣстїа, * ѣ привода ѣх на пажить бгоразумїа. * молн єпїстїса дшамъ нашимъ.

Чтò тѣ ѣменѣмъ, бгоблженне данїїле: * рѣкѣ, дхòвнѣх водѣх напòлнѣмъ, * ѣ проходѣщ се́рбскїа концы, * жѣждѣщаа срѣца напòлнѣмъ твоїмъ оученїемъ; * чащѣ, бжтвеннагѡ дха напòлнѣмъ; * свѣщѣ, црковѣ ѡзарѣющ(ю); * свѣтїльника, їакѡ пастѣв своò просвѣщѣешн; * мнòга тн ѣмена, ѣ бòльша(а) дарованїа. * молн єпїстїса дшамъ нашимъ.

Сїи́телю хрїто́вѣ, * бжтвеннѣх преданїѣ оучїтелю, * *црковное оукрашенїе,*⁵⁷ * воїстїннѣ*⁵⁸ тебе їакѡ ѣстиннагò пастыра * хрїто́сѣ показѣлъ єсть новонзбранномѣ своемѣ словесномѣ ста́дѣ, * се́рбскїмъ людемъ, * ѣже ѣ ѡ соблазновѣх єпїслѣ єсї, * ѣ оукрапїлє єсї ѣх бгїтн вѣ правослѣвїн. * тѣмже нынѣ молимъ тѣ, * данїїле досточудне, * молиса бгѣ єпїслѣ ѡ ѣже вѣрою празндѡцихъ * прѣчтнѣю пѣмѣть твою.

Гла́ва, гла́сѣ ѣ:

Сє̀ приближнєса веселое торжество * ѣ пресвѣтлаа пѣмѣть бгòноснагѡ Ѡца̀. * раддїса ѣ красдїса патрїархїе се́рбскаа, * веселїса пѣцьскаа а́рхіе́ікпїе,*⁵⁹ глгòлюци: * раддїса, цркѣ се́рбскїа хранїтелю. * раддїса, црѣй се́рбскїх вѣнчателю. * раддїса, помѣзавїй царѣ дшана на

^{56*} подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима.

^{57*} нема првом у изворнику, додато према другом и руским „Зеленим минејима“.

^{58*} нема у другом изворнику и у руским „Зеленим минејима“.

црѣтво. * радѹнѣа, родѹ сѣрвскомѹ чѣтнѹй настѣвниче и стѣлпе неподвижимѹй. * радѹнѣа, црѣквѣмъ великое правило. * радѹнѣа, сопрѣтѣльниче прѣтѣла сѣрвскагѡ. * радѹнѣа, оѹчѣтелю царей бѣгочѣтѣвѹхъ. * радѹнѣа, свѣтѣльниче всесвѣтлѹй, * просвѣщающѹ сѣрвскѣа концѹ оѹчѣньми своѣми. * радѹнѣа, скорбѣщѹхъ вжѣтвенное оѹтѣшѣнѣе, * и ѡбидимѹхъ теплѹй побѣорниче. * тѣмъ не престѣи молѣа хрѣтѹ бгѹ и престѣи вѣѣ, * спсѣтѣа дѹшѣмъ нашьмъ.

И нынѣ, предпразднствѹ, гласъ 5. [Самоподобенъ]:

Приближѣтѣа хрѣтѣсѹ, * видѣеме предѹготовѣнѣа, * оѹже спсѣнѣе ѿзбыкъвъ ѡзарѣтѣа, * бѣгодкрасѣи ѿсли, * пѣстыри соберѣи, * призовѣи волхвъ ѡ персѣды. * вѡннствѣа безплѣтнѹхъ оѹмѡвъ воззовѣтѣ: * црѣ нбсѣ на зѣмлю прихѣдѣтѣа.

Славослѣвѣе великое, и ѡпѣетѣа.

НА ЛѢТУРГІИ.

Блжѣнна ѡ канѡна предпразднствѹ и сѣитѣлю.

[По вхѣдѣ: тропарь предпразднствѹ, чѹдотворнѣи икѡнѣ и сѣитѣлю, кондакъ икѡнѣ, слава сѣитѣлю, и нынѣ предпразднствѹ.]*⁶⁰

Прокіменъ, гласъ ѡ:

Оѹстѣа моѡ возгѣгѡлютѣа премѣрѣстѣа, * и подѣнѣе срѣца моегѡ радѹмъ.*⁶¹

Стѣхъ: Оѹслѣшѣтѣе сѣа, вси ѿзбыцы: * видѣшѣтѣе, вси живѹщѣи по вселѣннѣи.*⁶²

Иплъ ко ѣврѣомъ, зачѣло тѣи, ѡ полѹ.*⁶³

Рѣчѣе, [и,ѣ] всѣкъъ первоцѣнникъ, во ѣже приносѣти дѣры же и жѣртвы, поставлѣемъ бывѣтѣа: тѣмъже потреба имѣти чѣдѣ и семѹ, ѣже принесѣтѣа. [ѡ] Ище бы оѹбо былъ на зѣмли, не бы былъ

^{59*} у изворнику: митрополѣе.

^{60*} тропар и кондак чудотворној Пеѣској икони Пресвете Богородице Одигитрије видѣти у ѣној служби у петак по Вознесеѹ. Овако се пева у Пеѣској патријаршији где се налазе мошти светитеља Данила, а другде могуѣе изоставити.

^{61*} Пс. 48,4.

^{62*} Пс. 48,2.

^{63*} Евр. 8,3-6 (зач. 318 од пола).

σφένδικα, ἄψυμα σφένδικωμα προσάψυμα по законѣ дары: [ε] Ἴже ὅραζο ἢ ἐπιπένη ἐλάττω ἡμῶν, ἵακοже γλῶβλο βίετ μωῦείο, χοπάψο σοтворίτη σκίνη: βίждь бо, рече, сотвориши всѣ по ὅраζο показанномѣ ти на горѣ. [ε] Ἦνѣ же ἄψυχο οὐλάττω ἐλάττω, по ἐλίκο ἢ ἄψυгао законѣта ἔετ χодата, ἵже на ἄψυгао ὠβѣтована в законна.

Ἄλληθια, [γλῶβλο ε]:

[Ἐπίγειο:] Οὐετὰ πρῆναго подάττω [ε] πρῆμροσоти, * ἢ ἄψυко ἐγω во згλῶβлетъ ἄψυ.*⁶⁴

[Ἐπίγειο:] Законѣта бѣта ἐγω во ἐπίγειο ἐγω, * ἢ не запнѣтτω στωπὶ ἐγω.*⁶⁵

Ἐπίγειο Ὅσα ματῆα, зачало ἰ.*⁶⁶

Ἦετὸ γὰρ σκῶμα οὐκῆκομα: [ε:ἰ] βὶ ἐετὸ σκῶμα мѣра: не мѣжетъ градъ οὐкрѣтτω верхὸ горὶ στω. [ε] Ἦнѣ вжигаютъ σκῶма, ἢ поставлѣютъ ἐγὸ подὶ στω, но на σκῶма, ἢ σκῶтитъ всѣма, ἵже во храмѣ [ε]. [ε:ἰ] Такъ да просκῶтитъ σκῶта вѣшъ прѣдъ члѣко, ἵако да вѣдатъ вѣша дѣла: ἢ просκῶтитъ Ὅσα вѣшего, ἵже на ἡεεχъ. [ε:ἰ] [Ἄ] не мнѣте, ἵако прѣдѣхъ разорѣти законѣта, ἢ прѣрѣко: не прѣдѣхъ разорѣти, но ἡεεтити. [iii] Ἄμнѣ бо γλῶβλο вѣма: дѣнѣже прѣѣдетъ ἡεо ἢ зема, ἵѣта ἐдѣна, ἢ ἐдѣна черта не прѣѣдетъ Ὅσα законѣта, дѣнѣже всѣ бѣдѣтъ. [ε:ἰ] Ἴже ἄще разорѣтъ ἐдѣнѣ заповѣдей σѣхъ малѣхъ, ἢ наѣтитъ такъ члѣко, мнѣ нарѣтτω во ἐπίγειο ἡεεма: ἂ ἵже сотворѣтъ ἢ наѣтитъ, сѣ вѣлѣ нарѣтτω во ἐπίγειο ἡεεма.

Πρѣεтити:

Во памѣтѣ вѣчнѣо бѣдетъ прѣεтити, [Ὅσα ἐла εла не οὐεѣтτω.*⁶⁷

⁶⁴* Пс. 36,30.

⁶⁵* Пс. 36,31.

⁶⁶* Мт. 5,14-19 (зач. 11).

⁶⁷* Пс. 111,6 и 7.

МЕСЕЦА ДЕЦЕМБРА У 20 ДАН.

ЖИТИЈЕ СВЕТОГ ОЦА НАШЕГ ДАНИЛА II, АРХИЕПИСКОПА СРПСКОГ.*68*69

Вети српски архиепископ Данило живео је и делао у време српских краљева: Милутина и Стефана Дечанског, и цара Душана.*70 Властелински син; остаде јединац у својих знатних и богатих родитеља,*71 пошто му помреше браћа и сестре још за његова детињства. Као дете, Данило мољаше родитеље да га даду учитељу да се учи књизи, али они, уцвељени смрћу своје деце, нису хтели да њихово јединче изнурава себе учењем. Међутим малишан остаде упорно при својој жељи, и умоли једног рођака свог да га тајно од родитеља одведе к учитељу. Даровит и врло приљежан, Данило убрзо постаде најбољи ученик, и превазиђе све своје вршњаке и другове у школи, тако да му се сви дивљаху. Родитељи пак његови спочетка веома туговаху, но када дознадоше где се налази њихов син и како је напредан у учењу, примирише се и препустише се у свему вољи Божјој.

Међутим у дечака Данила, упоредо са чежњом за знањем, стаде се бујно развијати и чежња ка целомудрију, чистоти, посту, бдењу, молитви, к врлинама којима се одликују зрели људи. Подвизавајући се у тим врлинама, он се поче много интересовати подвижничким животом. Волео је да се срета са монасима, указивао им је дужно поштовање, ступао је с њима у разговоре о монашком животу. И ускоро у њему се разгоре жеља да и сам постане монах. И он често мољаше Бога да га удостоји монашког чина. Много слушајући о чудесима у светом граду Јерусалиму и у Светој Гори Атону, он већ у таком узрасту сагореваше од жеље да посети та света места. Али за то још не беше наступило време.

Када Данило постаде пунолетан, краљ Милутин га узе на свој двор, пошто беше дознао за његове изврсне особине. Краљ га заволе, и држаше га близу себе, и указиваше му посебну пажњу. Но Данило се не погорди, него се и на двору држаше скромно и смирено, непрекидно чезнући за монашким животом и чекајући од Бога згодну прилику да ту своју чежњу оствари.

^{68*} Може се читати као Синакарско житије на своме месту, после 6. Песме канона.

^{69*} Узето из „Житија светих за месец децембар“ преп. Јустина (Поповића), стр. 570-583.

^{70*} Краљ Милутин владао од 1282. до 1321. године; празнује се 30. октобра. – Свети Стефан Дечански владао од 1321. до 1331. године; празнује се 11. новембра. – Цар Душан владао од 1331. до 1346. као краљ, а од 1346. до 1355. године као цар.

^{71*} Година, место рођења и световно име светог архиепископа Данила не знају се.

Благочестиви краљ Милутин често је путовао по својој земљи, обилазећи цркве и манастире, клањајући се светињама и раздајући богату милостињу. На једном од таквих путовања у свити благочестивог краља налазио се и Данило. За време боравка у манастиру Свете Тројице, Сопоћанима, Данило се зближи са једним богоугодним старцем монахом, и у разговору с њим откри му чежњу душе своје за монашким животом, и моли га да му помогне да ту чежњу оствари. И када се краљ и његова свита после богослужења повукоше на одмор и починак, христочезњиви млади властелин се тајно, ноћу, искраде из манастира са споменутиим старцем, монахом, и вођен овим побеже у манастир светог Николе, у Кончул, на реци Ибру. Ту игуман тога манастира Николај замонаши бегунца са краљевог двора давши му име Данило.

Давно жељан монаштва, Данило се свом душом даде на испуњавање монашких завета; ревносно посећујући заједно са другима црквена богослужења и у току дана радећи све манастирске послове, Данило се ноћу насамо предавао бдењу, богоразмишљању и непрестаној молитви. Молитва, сузе умилења и покајања, пост и други подвизи убрзо учинише те Данило постаде образац за друге монахе. Глас о његовим подвизима пронесесе на све стране. Дође тај глас и до ондашњег архиепископа Српског Евстатија.^{*72} Он га позва к себи, јер му беху потребна просвећена и побожна духовна лица. И много пута архиепископ позиваше к себи Данила, али он никако није хтео да остави омиљено му место свога подвижништва. То примора архиепископа те се обрати краљу Милутину, да он нареди монаху Данилу да се одазове захтеву архиепископову. Краљ саветова преподобноме Данилу да испуни вољу преосвећенога, и писаше му овако: „Ти си се свагда одликовао оданошћу и послушношћу мојој вољи; поступи и сада по моме захтеву и жељи. Уосталом, ти сам добро знаш, је ли похвално не слушати архиепископа. Он ме је више пута и оправдано молио о томе“.

Тада преподобни Данило, у нади да га Бог неће лишити Своје благодатне помоћи, реши да отиде к архиепископу. Узевши благослов од игумана и опростивши се са братијом свога манастира, он отпутова к архиепископу Евстатију, чији се двор налазио у манастиру Жичи. Архиепископ га прими са великом љубављу и рукоположи за јеромонаха, и задржа на свом двору.

^{72*} Евстатије II био српским архиепископом од 1286. до 1304. године.

Налазећи се поред архиепископа, преподобни Данило продужи свој подвижнички монашки живот, напредујући у врлинама. У исто време он обављаше разне налоге архиепископове и дужности у управним пословима црквеним. Личан и речит, он имађаше „дар од Господа да мудро и паметно говори пред царевима“, по речи пророка Исаије. Тако проведе он годину и по дана поред архиепископа.

Међутим преподобног Данила не напушташе његова давнашња пламена жеља: да види Свету Гору, и у њој манастир Хилендар, задужбину светог Стефана Немање и сина му светога Саве, у којој су се они подвизавали, и оставили је своје потомству као небеску драгоценост. Веома волећи и ценећи ову свету задужбину, краљ Милутин је царски обнови и прошири. Усто на молбу ондашњег Хилендарског игумана Киријака, Милутин подиже недалеко од манастира на самој морској обали пирг, утврђену кулу са црквом Светога Спаса, ради заштите манастира од морских разбојника. Но игуман Киријак ускоро умре. Архиепископ Евстатије и краљ Милутин, у бризи да изаберу достојног прејемника, сазваше духовни сабор ради саветовања, и сабор једнодушно изабра јеромонаха Данила за игумана Хилендарског.

Избор преподобног Данила за игумана Хилендарског пада у мучно и тешко време не само за Свету Гору Атонску већ и за сву Грчку царевину, Византију. У то време Турци су се већ кретали ка Цариграду; настојавали су да се из Азије морем пребаце и у Европу. Грчки цареви су предузимали све мере за заштиту хришћанā од неверникā. При томе старали су се и за помоћ са стране. Тако је краљ Милутин помагао грчком цару Андронику Старијем против Турака у Азији. Затим грчки цар би принуђен да прибегне стварању најамничке војске; у том циљу он узе Шпанске Каталонце. Но најамничка војска не хте се држати уговора, и ускоро ступи у везу с Турцима, и постаде љути противник православног хришћанског царства. Они су пљачкали, рушили и палили куће по целом Балканском полуострву. По обалама пак грчких мора харали су морски разбојници, особито Венецијански. Ови сувоземни непријатељи, Каталонци, и морски – првенствено Венецијанци, не оставише на миру ни Свету Гору Атонску. Преувеличани гласови о богатствима Светогорских манастира привлачаху разбојнике, који у дивљачким налетима не штеђаху становништво, већ не гледајући ни на звање ни на узраст убијаху, пљачкаху, одвођаху у ропство. Од тих разбојника, иако хришћана – латина, не остаде поштеђена ни српска светогорска лавра – Хилендар.

Ето, у тако тешко време преподобни Данило би назначен за игумана у Хилендару. Краљ Милутин и архиепископ Евстатије испратише игумана Данила са богатим даровима за свету Хилендарску лавру. Стигавши у Хилендар игуман Данило се предаде још строжијим духовним подвизима, проводећи живот у најдубљем смирењу и испосничком молитвеном подвизавању. При томе он доживљаваше многа искушења и нападе од злих духова, који се на све могуће начине паштаху да га омету у његовим молитвеним подвизима, нарочито ноћним, наводећи на њега разне страшилне и страхотне привиде. Но све то он савлађиваше и побеђиваше свесрдном молитвом, богомудрим пошћењем, трпљењем, ослањањем на Бога, и приморавањем себе на све веће и веће подвиге. Лични пример игумана и његове топле красноречиве поуке подражаваху и шираху међу манастирском братијом једнодушност, слогу, међусобну љубав и ревнитељску радост у подвизима.

Тако прође доста времена. Но наступише нове прилике које захтеваху од игумана Данила нове подвиге: заштиту Хилендарске обитељи од споменутих разбојника, који пустошаху и разараху сву Свету Гору. У утврђени и уређени Хилендарски манастир беху се збегли многи мирјани, тражећи ту себи крова, заштите и прехране. Све манастирске залихе беху стављене на расположење гладним људима. Но када залиха нестаде, сви стадоше трпети глад. Најзад, у опседнутом манастиру почеше и људи и стока умирати од глади. Неки због тога решише да беже из опседнутог манастира; али при покушају бекства непријатељи их похваташе, па неке од њих убише а неке у ропство одведоше. Међутим игуман Данило, јак вером и храбар надом у Бога, не падаше духом. Непријатељ је чинио силне напоре да продре у Хилендар: много пута је покушао да развали манастирску капију, или да пробије бедеме; често пута је стрелама засипао манастир, али никако није успевао да се увуче у манастир. Преподобни Данило је храбро бранио манастир и јуначки подносио рат и глад, сав ослоњен на Господа непрестаном молитвом. Тако он издржа три и по године у утврђеном манастиру, опседнутом од непријатеља. А када непријатељ једно време одступи од манастира, брижљиви и далековидни игуман Данило реши да спасе манастирске драгоцености. Зато он најпре осигура даљу заштиту и одбрану манастира са онима што остају, а сам са неколицином братије узе свештене утвари и драгоцености, и крену у Србију да их тамо склони, да их се непријатељ не би дочепео ако му Хилендар падне у руке. На том путу преподобни Данило се пробијао кроз крајеве, заузете и опустошене од непријатеља. Но помоћу Божјом, провлачећи се кроз сваковрсне опасности, он

благополучно стиже у ондашњу српску престоницу, град Скопље, предаде краљу све црквене драгоцености, и исприча му све муке и недаће које непријатељи задају Светој Гори. Краљ Милутин с радосћу прими игумана Данила, и дивљаше се како се он са толиким благом пробио посред самих непријатеља и стигао жив, и здрав. Притом краљ свесрдно и с брижном љубављу мољаше преподобнога оца Данила да остане код њега док садашње опасности не мину Свету Гору и пут који води ка њој. Али преподобни никако не пристајаше да борави ван Свете Горе, готов да одмах крене натраг уздајући се у милост и помоћ Божију и опомињући се речи Господње, да се не треба бојати оних који убијају тело а души не могу ништа учинити. Као добар подвижник он беше решен претрпети све оскудице и беде, па и саму смрт, али не остављати поверену му обитељ.

Стога се преподобни са много љубави опрости с краљем и крену натраг у Свету Гору. На том обратном путу он доживе многобројне опасности, али га из свију њих спасаваше нарочито промишљање Божје о њему и богодана му мудрост.

Стигавши најзад у Хилендар, преподобни га затече пред падом: јер браниоци манастира дуго већ времена опседнути страдаху од глади и жеђи, и већ беху готови да се предаду непријатељима. Преподобни Данило одмах посла неке своје искусне и вичне људе, те се они некако пробише до мора, купише лађу пшенице, и доставише је манастиру. Затим преподобни најми у околини Свете Горе наоружане војнике за заштиту Хилендара од непријатеља. А непријатељи, чувши да се игуман Данило вратио у Хилендар и сабрао тамо војнике, не усудише се да те године нападну манастир, него се расејаше по свој Светој Гори, свуда харајући и пљачкајући. А када се, по опустошењу Свете Горе, варвари враћаху натраг, и један одред њихов пролажаше у близини Хилендара, војници што се налажаху у Хилендару стадоше молити преподобнога Данила да им допусти да нападну непријатеља. Преподобни беше против тога не желећи их излагати опасности и раанама. Међутим они, уздајући се у Господа и Пречисту Богородицу и у молитве преподобнога, начинише заседу на врло згодном месту за напад, и ту изненада нападоше на пролазеће варваре. Мноштво непријатеља би рањено, побијено, и много их везаних у манастир доведено, и много оружја и драгоцености заплењено. Преподобни Данило виде у томе очигледну помоћ Божју, узнесе пламену благодарност Богу, а заплењене драгоцености посла на поклон краљу Милутину по неколицини верних слугу.

После тога преподобни се поново даде у строге манашке подвиге, проводећи сво време у молитви, посту и богоразмишљању. За своје врлине, велике трудове и мудрост он код свију стече велику љубав и поштовање.

Након немного времена пронесе се вест по Светој Гори да се варвари поново спремају да изврше напад на Хиландар, са намером да овога пута потпуно сврше са њим. Похлепни на богатство Хиландара, они су жудели да га се ма на који начин докопају. Преподобни Данило, дознавши о томе и очекујући себи смрт од варвара, оде у руски манастир светог Пантелејмона к своме духовном оцу да се види и поразговара с њим. Тамо се он са својим духовним оцем издвоји у високи манастирски пирг (= кулу), и проведе с њим насамо у разговору цео дан и ноћ. Међутим непријатељи нађоше себи помоћнике: поткупише златом два хиландарска служитеља, који, заведени ђаволом, обећаше предати им преподобног Данила у руке. И док преподобни борављаше у Руском манастиру, непријатељи смислише да се заједно са поткупљеним слугама увуку на неки начин у Руски манастир и ухвате преподобног Данила. Зато они ноћу одоше Руском манастиру. Поткупљене слуге стадоше куцати на манастирску капију, молећи да их пусте унутра ради виђења са преподобним игуманом Данилом поводом неких манастирских послова. Али се оци побојаше, и не пустише их све до јутрења.

Преподобни Данило, обавештен о њима, замоли да их пусте к њему. Као повод свог доласка слуге наведоше неки измишљени разлог. Незлобив и простосрдачан, преподобни им поверова. Но у праскозорје, када преподобни, ходећи поред манастирског пирга, читаше Часове, угледа у даљини као неко јато огромних птица. А када се развиде, показа се да су то чете варвара. Халачући, они опколише манастир и свим силама наваљиваху да пробију манастирске бедеме. Најзад провалише унутра, и почеше дивљачки пљачкати и уништавати. Притом захтеваху да им предаду игумана Данила, иначе ће манастир до темеља срушити и спалити. И стварно, они запалише храм и келије. Затим наслагаше силна дрва, даске и сламу око пирга у коме се скривао преподобни, па запалише. Пламен се стаде високо дизати; слуге што беху у кули са преподобним, стрелама засипаху с куле варваре, и многе ранише и убише. Тада завереници који беху са тим слугама, почеше наговарати остале слуге да преподобног Данила предаду у руке непријатељима, да би на тај начин спасли своје животе. Но проницљиви и прозорљиви игуман подвижник осети и схвати ту издајничку заверу, и мудро се снађе: на врху куле бејаше црква, кључеве од ње преподобни узе тајно, позва све

у цркву да се помоле Богу и да се опросте међу собом пошто су на домаку смрти; сам пак у души својој непрестано призиваше Господа у помоћ. Када уђоше у цркву, онда слуге, верне преподобноме, на уговорени знак изненада разоружаше заверенике, па са преподобним Данилом изађоше из цркве закључавши издајнице у њој. Међутим пламен већ досезаше до врата; преподобни нађе мало воде и нешто вина, изли их на огањ, те тако умањи силу огња. Утом Господ показа к њима милост Своју: одједном са врха Атона дуну силан прохладни ветар, који стаде разгонити дим и гасити огањ, и својом свежином спасе од неподношљиве врућине оне што се налажаху у кули. Тако то трајаше до подне, када непријатељи изађоше из манастира и распоредише се да ручају. Одједном међу њима настаде нека пометња и узбуна: они дохватише своје оружје, поскакаше на коње, и брзо одјурише од манастира. Преподобни Данило спрва сматраше да је посреди нека њихова нова замка или лукавство, и не напуштајући кулу усрдно вапијаше ка Господу. Међутим прође доста времена а непријатељи се не враћаху. Најзад светитељ дознаде да су главне старешине варвара оставили Свету Гору са својим војницима, па су зато и они што су харали и зулумили по Руском манастиру и држали у опсади кулу напустили то и побегли. Доживевши све то, преподобни узнесе благодарност Богу за такво чудесно спасење своје.

Оставивши Руски манастир, преподобни Данило са својом духовном децом и сапутницима упути се у светогорски Ксиропотамски манастир Светих 40 мученика, што је на морској обали. Тај манастир је у своје време био много помогнут светим Савом, првим архиепископом Српским. Ту преподобни Данило уписа себе и своје родитеље у манастирски поменик. И пошто проведе тамо неколико дана у молитви, он се врати у свој манастир Хилендар.

После пустошења и пљачкања Свете Горе у току три и по године од стране пљачкашких латинских крсташа, у Светој Гори се стаде постепено васпостављати спокојство и редован монашки живот. На очишћењу Балкана од ових варвара заједно су радили грчки цар Андроник и српски краљ Милутин.

Када се на Светој Гори зацари поново тишина и спокојство, преподобни Данило, увек жељан усамљенничког подвижничког молитвеног тиховања, реши да се повуче са игуманског положаја. Тако, за игумана Хилендарске обитељи би постављен његов ученик Никодим, а он се повуче у келију светога Саве на Кареји, где се у своје време подвизавао у молитвеном тиховању сам свети Сава, и оставио властити Типик за живљење у тој његовој молчалници. Преподобни Данило се свом душом

предаде подвижничком живљењу по Типику светога Саве: с великим усрђем и љубављу он све време провођаше у молитви, пошћењу, свеноћном стајању, метанијима, песмопјенијима, и осталим светим подвизима, за којима је чезнуо још од ране младости. Велики и неподражљиви беху његови монашки трудови: строгим постом он мораше тело своје; проводећи све ноћи у молитвеном бдењу, појању псалама и метанијима, он до самог расвитка не даваше себи ни најмањег одмора. Таким животом он стече дар обилних суза. Многе нападе и лукаштине приређиваше му ђаво у време тих подвига; али светитељ тада скидаше са себе крст који је увек носио на прсима, ограђиваше њиме себе са вером и молитвом, и тако уништаваше и развејаваше тиме сва лукавства вражија. То беше његово уобичајено оруђе и оружје у искушењима и нападима на њега од стране демона. Преподобни сијаше својим врлинама тако да многи монаси Свете Горе стадоше долазити к њему ради духовне утехе и савета.

У време када се преподобни Данило подвизаваше у Карејској испосници, у његовој отаџбини Србији настаде рат: против краља Милутина устаде његов брат Драгутин, са намером да помоћу Угарскога краља отме престо Милутина и на њега посади свога сина Урошицу. Милутин се нађе у великој опасности. Бојећи се упада непријатеља, он смести драгоцености своје у манастиру Бањска. Али он не имађаше поверљива човека, коме би поверио чување тих драгоцености. Утом епископ Бањске умре. Тада се мисао краља Милутина задржа на вредном Данилу, бившем игуману Хилендарском. И он стаде слати к њему у Кареју једног изасланика за другим, позивајући га к себи. Сав предан усамљеничким подвизима, преподобни Данило дуго се отказиваше. Али га неодступне молбе краљеве најзад примораше, те он реши да остави омиљено место свога молитвеног подвижничког тиховања и самовања. А зашто га је краљ звао, преподобни није знао. Краљ се неисказано обрадова доласку светога Данила, обасу га великом љубављу, и ускоро му у четири ока подробно исприча своју муку и неопходну потребу да се он, Данило, прими за епископа Бањске и да узме под своју управу манастир светога Стефана у Бањској, где су смештене драгоцености. Овај краљев предлог и молба и захтев силно огорчи преподобног Данила, и он упорно одбијаше то не желећи се растати са омиљеном Светом Гором и тамошњим подвижничким молитвеним тиховањем. Али краљеви разлози и молбе, и стварно тежак положај краљев, принудише најзад преподобнога да пристане, нарочито када му краљ обећа да ће га, ако се помоћу Божјом срећно врати из рата, отпустити у Свету Гору.

Тако свети Данило би посвећен за епископа Бањске и постављен за настојатеља манастира светога Стефана. Тамо краљ тајно од свих уручи преподобноме све драгоцености, и крену са војском против брата, иако то ни најмање желео није. По вољи Божјој рат се срећно сврши по краља Милутина. Свети Данило би посредник – миротворац међу браћом: измири краља Драгутина и Милутина; убеди Драгутина да се насвагда одрекне потхвата, увредљивих за хришћанска осећања.

После тога епископ Данило стаде упорно молити краља Милутина да га отпусти у Свету Гору. Мада краљ покушаваше на све могуће начине убедити преподобнога да остане у отаџбини, овај никако не хте на то пристати, и отпутова у љубљени Хилендар. Тамо се настани у споменутом пиргу, и поново се предаде својим милим пређашњим подвизима монашким са неподражљивом ревношћу. Као свагда, тако особито сада, он се посвећује читању и изучавању књига Светога Писма. А то читање и изучавање Светога Писма беше сво оградањено и прожето молитвом; постом, бдењем, смиреноумљем, радосним самомучењем, и осталим светим подвизима. Кроз све то у светога епископа – подвижника појача се његова давнашња жеља да отпутује у Свету Земљу и поклони се тамошњим хришћанским светињама. Сматрајући да је сада најзгодније време за то, он се стаде спремати за пут.

За ту светитељеву намеру сазнаде у Србији краљ Милутин, и веома се ожалости, јер му је епископ Данило и сада, у 1316. години, као и до тада био веома потребан као човек у кога је он имао потпуно поверење и чије је савете високо ценио. И краљ стаде упорно призивати к себи преосвећеног Данила и молити га да одложи своје намеравано путовање у Свету Земљу и дође у Србију, и тако и овом приликом докаже љубав и оданост к њему.

Не знајући краљеве намере, свети Данило испуни усрдне краљеве молбе и по трећи пут допутова у Србију. Краљ се веома обрадова доласку епископа Данила и одлучно му изјави да га више неће пустити од себе, пошто му је потребан као наставник и саветник. Преосвећени Данило, видећи да ништа не помажу ни откази ни молбе, са тугом за омиљеном Светом Гором смерно рече: „Нека је за све благословено име Господње“. Пошто пак Бањска епископија беше укинута, краљ упути епископа у архиепископију к архиепископу Српском Сави III, који му додели у своме дому келију, као будућем свом прејемнику, јер краљ Милутин, наговарајући епископа Данила да се врати у Србију, обећа му престо светога Саве.

Архиепископ Сава III ускоро умре. На архиепископски престо би уздигнут, вероватно по препоруци светога Данила, његов ученик, хилендарски игуман Никодим,^{*73} који је сијао побожношћу и врлинама, а свети Данило би постављен за епископа Хумског, 1317. године.

Најзад, стари краљ Милутин се разболе, и после кратке болести у свом дворцу у Неродимљу, издахну на рукама светога Данила, 20. октобра 1320. године. Свети Данило, као његов бивши духовни отац, узео учешћа у сахрани краља у његовој задужбини, манастиру светога Стефана у Бањској, сагласно давнашњој жељи покојнога краља.

После краља Милутина на престо ступи његов син, свети Стефан Дечански.^{*74} Одмах после свог крунисања он призва и приближи себи епископа Данила, кога је из младости своје заволео и ценио као мудрог саветника његовог оца, а нарочито као свог помоћника и заштитника у тешким невољама. Благодаревши заузимању и посредовању епископа Данила Стефан Дечански је ослобођен из заточења у Цариграду и коначно помирен са оцем, краљем Милутином.

Сада, преосвећени Данило постаде новоме краљу први учитељ, саветник и помоћник. У почетку своје владавине Дечански се нађе у многим тешкоћама, како унутрашњим тако и спољашњим. Нови краљ се морао бранити од унутрашњих непријатеља и супарника својих: свога брата од стрица Владислава, сина краља Драгутина, и свога рођеног брата по оцу Константина. Исто тако ваљало је бранити и себе и Србију и од спољашњих непријатеља. Бугарски цар Михаил отера од себе своју жену Неду, сестру Стефана Дечанског, и рађаше на зближењу и савезу са Грцима противу Срба. Стефан Дечански је морао и да се оружјем брани и да прибегава мирним преговорима. За такве пак преговоре не беше тада човека способнијег од епископа Данила. Краљ Дечански повери епископу Данилу вођење тих преговора и са бугарским царем Михаилом и са грчким царем Андроником Млађим. И он обави те преговоре са потпуним успехом.

Но вршећи разна краљева посланства и обасипан љубављу и пажњом и почастима од стране краља, епископ Данило није могао заборавити своје омиљено усамљеничко подвизавање и молитвено тиховање у Светој Гори. Зато он, после ових успешно извршених посланстава, отпутова опет у Свету Гору. Но у време тог његовог одсуствовања, у Србији умре архиепископ Никодим, 13. маја 1324. године. Краљ Стефан Дечански

^{73*} Спомен његов Црква празнује 11. маја.

^{74*} Ступио на престо 6. јануара 1321. године. – Спомен његов празнује се 11. новембра.

одмах стаде позивати из Свете Горе светога Данила, не извештавајући га ништа о својој намери, само га позивајући да му дође ради саветовања. Преподобни Данило се одазва позиву и дође у Србију. Тада Сабор све земље Српске, сазван краљем, једногласно изабра 14. септембра, на Крстовдан, 1324. године епископа Данила „за архиепископа свих Српских и приморских земаља“. У то време епископу Данилу беше педесет година.

Ступивши на престо светога Саве, архиепископ Данило се свом душом својом предаде раду на добро Цркве своје тако вољене отаџбине. Сам стуб и пример побожности, мудрости и ревности, он богомудро владикуваше: дизаше и украшаваше цркве, просвећиваше паству своју еванђелском просветом, свуда и свиме радећи на томе да душе своје пастве сачува од разних заблуда и утврди у вечној Истини Христовој. Зато је много радио на просвећивању свештенства и ширењу светих и свештених књига. Сав се залагао да се богослужење врши правилно и благољепно.

Свети Данило, у својој разноврсној делатности еванђелској, ишао је стопама светога Саве и његових најбољих наследника. Настављао је што су добри и ревносни архиепископи започели, и исправљао што су слаби покварили. Милутинов помагач, он као да се, нехотице, такмичио са својим краљем у множини, лепоти и богатству задужбина. Споменути само најважније, биће доста. Подигао је у Пећи храм Богородице Одигитрије – Путеводитељке, с два мала храма у њој, светом Јовану и светом Арсенију, где је набавио грчке књиге и осигурао службу грчким монасима. Саградио је црквицу светог Николе крај своје велике задужбине. Смислио је и извео испред Пећских храмова красну, иконописану, припрату с патосом. Сазидао је пирг, с црквицом светог Данила на врху и са звонима, с Приморја мучно довезеним. Завршио је прекинуту обнову Жиче, опустелу од Кумана, покрио ју је, дигао је стуб, иконописао трпезарију и подигао једну дрвену зграду. Мудар и речит, имао је дара и вештине за свако земаљско дело. Градитељ и садитељ, свети архиепископ је правио од пустоши и дивљине питому и уљуђену земљу. При сваком послу је неодступно стајао, док га није довршио. Осим великих задужбина, он је још у Магличу обдарио цркву светога Ђорђа, подигао је палате и саградио келије. У Јелшици је подигао цркву светог Михаила и двор. У Лизици је обновио цркву светога Саве. Све своје задужбине опколио је виноградима, воћњацима и вртovima. Где није стигао подићи цркву од камена, градио ју је од дрвета.

Свети архиепископ Данило знаменит је не само као побожни подвижник, црквени и државни радник, него и као веома просвећен човек и писац. Његов присни ученик, који је и написао његов Живот, сведочи да је Данило био веома начитан, много волео књигу и бринуо се за ширење књиге у Србији. Као писац он је оставио чувено дело: „Животи краљева и архиепископа српских“.

Неуморан у служби Богу до краја живота, смирен монах и храбар ратник, дубок мислилац и окретан државник, искрен испосник и „искусан делима ... световнога живота“, одушевљен уметник и савестан књижевник, пун мисли о небеском животу и потпуно предан обрађивању земље, сав на небу душом, и сав на земљи са небеском Истином, свети архиепископ Данило мирно се упокојио у Господу у време цара Душана ноћу између 19. и 20. децембра 1337. године.

Велики монах, велики подвижник, велики јерарх, велики трудољубац и велики родољуб, свет душом и умом и срцем, он се још за живота удостојио од Господа дара чудотворства. На престолу светога Саве као архиепископ провео четрнаест година и три месеца.

Његовим молитвама, Господе Исусе Христе, помилуј и нас грешне, и удостој нас свом душом служити Теби кроза све векове. **Амин.**

Гроб архиепископа Данила II у Цркви Богородице Одигитрије,
у Пећској патријаршији 1337. г.).

